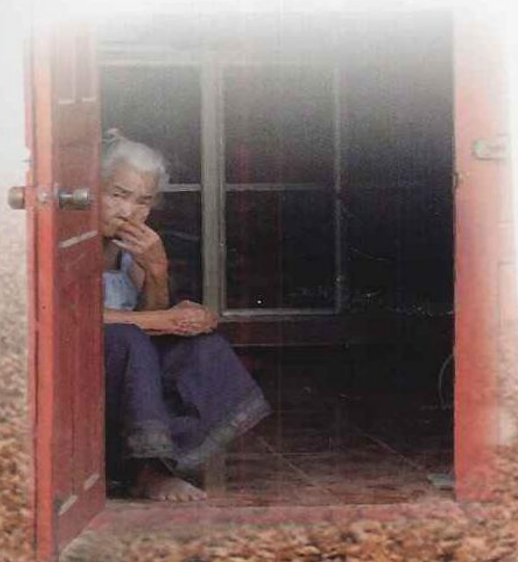
คู่มือดูแล

พระในบ้าน

"หมั่นดูแลสอดส่องพระในบ้าน
ดีกว่าไปนั่งส่องพระนอกบ้าน"

คู่มือดูแลพระในบ้าน

'หมั่นดูแลสอดส่องพระในบ้าน
ดีกว่าไปนั่งส่องพระนอกบ้าน'

‘สาธุรูปานัง กตญฺญูกตเวทิตา’
ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี

คำนำ

คู่มือพระดูแลพระในบ้าน รวบรวมและเรียบเรียงขึ้น เพื่อปรารถนาให้ท่านผู้อ่านที่มุ่งมั่น แต่เสาะแสวงหาพระนอกบ้าน เกจิอาจารย์ดังๆ พระเครื่องเก่ารุ่นลายคาม โดยมองข้ามปล่อยปละละเลยพระในบ้านเอาไว้ ปล่อยให้พวกเขา อยู่อย่าง โดดเดี่ยว ว้าเหว่ เฝ้ารอท่าลูกหลานกลับไปดูแลปรนนิบัติเอาใจพระในบ้าน

หลักแนวปฏิบัติกาลามสูตร นิทานปรัชญาคติสอนใจคติพจน์ปล่อยวางชีวิต รวบรวมและเรียบเรียงขึ้นเพื่อปรารถนาให้ท่านผู้อ่านได้รับแง่คิด คติสอนใจเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ในโลกสังคมปัจจุบัน วุ่นวายสับสนไร้หลักยึดเหนี่ยวทางใจ

หวังว่า “คู่มือดูแลพระในบ้าน” จักอำนวยประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน นำไปใช้ปฏิบัติต่อพระในบ้านทุกๆ ท่านพร้อมนำ หลักแนวปฏิบัติกาลามสูตรนิทานปรัชญาคติสอนใจ คติพจน์ปล่อยวางกับชีวิตให้บังเกิดความสุข ความเจริญแก่ครอบครัวท่านและประเทศชาติสืบต่อไป

ผู้เรียบเรียง

14/04/54

สารบัญ

พระในบ้าน

"พระ" หมายถึงผู้ประเสริฐ ผู้ยอดเยี่ยม เพราะเป็นผู้มีคุณสมบัติดีอยู่ในตัว และประกอบความดีต่อผู้อื่น โดยมิได้มุ่งหวังตอบแทน ทำด้วยดวงใจอันเปี่ยมล้นด้วยความรัก ความปรารถนาดี และความสงสารเป็นมูลฐาน หากผู้ใดทำได้ดังนี้ ไม่ว่าผู้นั้นจะครองเพศแบบไหน วัยไหน โลกย่อมแซ่ซ้องสรรเสริญผู้นั้นว่า เป็นพระในสายตาของเขา และพร้อมที่จะยกมือทั้งสองขึ้นไหว้บูชา หรือยอมก้มศีรษะพร้อมทั้งกายหมอบราบกราบกรานด้วยความเต็มใจ มิได้ตะขิดตะขวางหรือลังเลสักน้อย เพราะเขาเห็นว่าผู้นั้น คือ เนื้อนาบุญอันหาได้ยากของเขาอย่างแท้จริง

"ความเป็นพระ" อย่างที่ว่านั้น มิใช่จะมีเฉพาะกับนักบวชในศาสนาใดศาสนาหนึ่งตามความเข้าใจของคนทั่วไปเท่านั้น ความจริงเราท่านทุกคนต่างก็เคยประสบพระ หรือมีพระประกอบด้วยคุณงามความดีดังกล่าวมาแล้วทุกคน และมิได้พบที่ในป่า ถ้ำ ลำเนาเขา หรือแดนบุญสถานนักบวชอื่นใดเลย

คำถามที่ถามต่อไปว่าแล้วพระในบ้านคือใคร **"พระในบ้าน" นั้นคือ "พ่อ" กับ "แม่"** หรือพระที่อาศัยอยู่ในบ้านและยังมีลมหายใจ คงไม่มีใครกล้าคัดค้านหรือปฏิเสธว่า ท่านทั้งสองได้นามว่าเป็นพระนั้น เพราะท่านมี "ความเป็นพระ" คือ คุณธรรมความดีอยู่ในตัว และได้ปฏิบัติภารกิจอันเป็นหน้าที่ของตัวอย่างครบถ้วน

บริบูรณ์ ทั้งในด้านจิตใจก็เปี่ยมล้นด้วย ความรัก ความปรารถนาดี และความสงสาร อันเป็นเหตุชักจูงให้ท่านได้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ ยอมเป็น "ผู้ให้" อยู่ตลอดมา ตามปกติเรามักจะแสวงหาพระนอกบ้าน ไปกราบไหว้พระกันตามวัด ตามถ้ำ ตามป่า หรือแม้อยู่บนยอดเขาก็ยอมไปกันด้วยความมุ่งมั่นว่าจะเป็นมงคลแก่ตัว แม้จะไปค้างอ้างแรมกัน หรือใช้เวลาเดินทางไปเป็นวันๆ เราก็ยังทนหอบสังขารไปจนกระทั่งถึงท่านจนได้ พอได้เห็นท่าน ได้กราบไหว้บูชาท่านแล้วก็กลับ เท่านี้ก็เกิดความอิ่มใจหายเหน็ดเหนื่อย โอกาสหน้าก็แวะเวียนไปหาท่านบ่อยๆ เล่าทุกข์สุขให้ท่านฟัง ท่านช่วยแก้ปัญหาชีวิตซึ่งมันคับอกคับใจให้ เป็นต้น "พระนอกบ้าน"ที่ว่ามานี้เราไปหาได้ บูชาได้ และทำได้บ่อยๆ เสียด้วยซ้ำไป

แต่ เราทั้งหลายนี้ จะมีสักกี่คนเล่าที่นึกถึง "พระในบ้าน" กันพระในบ้านที่ใจจดจ่อรอท่านบรรดาลูกๆ จะมาหา มากราบไหว้บูชาหรืออย่างน้อยๆ มาให้ท่านเห็นหน้าก็ดีใจแล้ว โดยมากเราต่างก็มักจะเสาะแสวงหากันแต่พระนอกบ้าน ต้องดั้นด้นไปตระเวนหาเช่าพระนอกบ้าน ซึ่งพระนอกบ้านปราศจากลมหายใจเข้ามาไว้ในบ้านด้วยราคาแพงๆ ทำที่ประดิษฐานไว้ด้วยห้องหรูๆ ราคาแพงลิบ แต่พระในบ้านซึ่งมีลมหายใจอยู่ เรากลับปล่อยให้อดอยากปากแห้ง ปล่อยให้ใจแล้งอับเฉา และเศร้าใจอยู่ตามลำพัง เพราะปราศจาก

น้ำใจจากลูกๆ มาหล่อเลี้ยงให้ชุ่มชื่น พระในบ้านที่รอน้ำใจจากลูกๆ นั้นอาจยิ่งกว่า "ข้าวคอยฝน" อย่างที่เราชอบเปรียบเปรยกันเสียอีก ท่านคงจะมิใช่เป็นผู้หนึ่งในจำนวน "โดยมาก" นั้นนะ

ความเป็นพระในบ้าน จะมีสักกี่คนที่รู้ เพราะเรามักมุ่งแสวงหากันแต่พระนอกบ้าน พระที่ไม่มีลมหายใจ แม้จะต้องซื้อหาด้วย ราคาแพง แม้จะต้องลงทุนลงแรงมากมายกว่าจะได้มา และมักจะเฝ้าปรนเปรอ หรือบูชาแต่พระนอกบ้าน เท่านั้น แต่พระในบ้านซึ่งมีลมหายใจอยู่หรือใกล้ชิดอยู่กับตัวเราตลอดเวลา เรากลับมองข้ามไปเสีย เรื่องนี้ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าคน คนนั้นเป็นคนอยู่ในวัยใดฐานันดรในสังคมอย่างไร บางคนยังอาจไม่รู้จักความสำคัญพระในบ้านหรือยังมีคำถามอีกว่าแล้วพระในบ้านคือ ใคร?

เรื่องที่ ๑.

มีเรื่องที่เล่ากันสืบๆ มาว่า มีคุณนายคนหนึ่งซึ่งเป็นคนใจบุญพอควรที่เดียวดูได้จากการที่ตักบาตรทุกเช้า และหลังจากนั้นก็จะถือสำรับกับข้าวที่บรรจงจัด จัดอย่างประณีต นำไปวัดแห่งหนึ่งทางฝั่งพระนคร เพื่อถวายท่านเจ้าประคุณสมเด็จผู้เป็นเจ้าอาวาส เพราะมีความเคารพนับถือในจริยาวัตรของท่าน และชอบฟังท่านคุยหรือเล่าเรื่องอะไรต่อมิอะไรให้ฟัง เรียกว่า มีเวลาว่างหลังจากตักบาตรตอนเช้าแล้วคุณนายคนนั้นเป็นต้องมาวัดให้ได้ทุกวัน อาหารที่จัดมาอย่างปราณีตทุกอย่าง เพื่อให้ดูสมกับนำมาถวายท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ คุณนายอยู่คุยกับท่านพอสมควรแล้วก้มกราบลากลับ ทำอยู่เช่นนี้เป็นประจำ วันหนึ่งหลังจากคุณนายกลับแล้ว พระหนุ่มรูปหนึ่งซึ่งเป็นศิษย์ก้นกุฏิของสมเด็จฯ เข้าไปเรียนถวายว่า คุณนายคนนี้ใจบุญสุนทานจริง แต่เคยได้ยินว่าเป็นคนใจแคบ มีแม่อยู่คนเดียวก็ปล่อยให้อดๆ อยากๆ ไม่ค่อยเอาใจใส่ ปล่อยให้อยู่ในห้องแคบๆ หลังบ้าน ส่วนตัวเองพร้อมลูกๆ อยู่บนตึกใหญ่สะดวกสบาย

ทุกอย่าง เขาว่าตอนอยู่บ้านพูดจากับแม่ฟังไม่ค่อยได้เลยผิดกับมาที่พูดอยู่ที่วัดจากหน้ามือเป็นหลังมือ แม่จะเดินออกมาหน้าบ้านบ้างก็ไม่ได้ กลัวเขาจะเห็นว่ายังมีแม่แก่อยู่ที่บ้าน อายเขาคนเขาเล่าให้ฟังหลายรายแล้ว เท็จจริงอย่างไรไม่ทราบได้

ฝ่ายสมเด็จฯ ท่านได้ฟังพระว่าก็ไม่พูดอะไร นิ่งฟังเฉยอยู่ ต่อมาอีกหลายวันท่านไปกิจนิมนต์นอกวัด และบังเอิญขากลับต้องผ่านทางบ้านคุณนายด้วย ท่านจึงแวะบ้านคุณนายก่อน คุณนายดีใจมากที่สมเด็จฯ มาถึงที่บ้าน เพราะไม่เคยมีพระมาที่บ้านเลยในยามปกตินอกจากเวลาทำบุญเท่านั้น จึงถือว่าเป็นนิมิตมงคลอย่างสูงสุดที่พระขั้นสมเด็จฯ มาเยี่ยมถึงบ้าน จึงเรียกลูกหลานเข้ามากราบไหว้ท่านเป็นการใหญ่ ให้ท่านอวยชัยให้พรลูกหลาน แล้วชวนท่านคุยเรื่องต่างๆ มากมายสมเด็จฯ ท่านก็คุย บ้างถามสุขทุกข์บ้างตามธรรมเนียม

ตอนหนึ่งสมเด็จฯ ท่านถามคุณนายว่า พระในบ้านของคุณนายมีบ้างไหม คุณนายได้ยินเข้าก็รีบตอบว่าพระในบ้านของตัวมีมากมาย เป็นพระเก่าๆ ทั้งนั้นสมัยสุโขทัยก็มี สมัยเชียงแสนก็มี พร้อมกับอวดใหญ่ และชวนสมเด็จฯ ขึ้นไปดูห้องพระข้างบน (คงไม่มีแผนอะไร) สมเด็จฯท่านทราบว่าคุณนายยังไม่เข้าใจจึงถามขึ้นอีกว่าได้ทราบว่าคุณนายมีแม่อีกคนหนึ่ง เดี๋ยวนี้อยู่ที่ไหน?

คุณนายได้ยินเข้าถึงเสียวแปลบเข้าไปในหัวใจ ไม่นึกว่าจะถูกจู่โจมด้วยคำถามชนิดฟ้าแลบอย่างนี้จากสมเด็จฯ จะตอบไปตามตรงว่า แม่อยู่หลังบ้าน ก็กลัวสมเด็จฯ จะเดินไปดู และจะเห็นสภาพความเป็นอยู่ของแม่ แล้วท่านจะว่าเอาได้ก็เลยอึกๆ อักๆ ไปว่าตอนนี้แม่ไม่อยู่ ออกไปเยี่ยมญาติ คงอีกนานกว่าจะกลับแน่ะ!

คอยกันท่าไว้เสร็จ กลัวสมเด็จฯ จะนั่งคอยพบสมเด็จฯ ท่านก็ไม่ต่อว่าความอีก เพราะเริ่มจะรู้อะไรเป็นอะไรแล้ว

พอสมควรแก่เวลาท่านก็ลากลับ หลังจากวันนั้นก็พบกับคุณนายอีกเป็นประจำเหมือนเคย จนวันหนึ่งท่านเห็น

คุณนายยิ้มแย้มแจ่มใสดี พูดคุยรื่นเริ่ง เรื่องการบุญสุนทานและยังมีเวลาอีกพอควรที่จะถึงเวลาเพล ท่านจึงถามขึ้นว่า "พระในบ้านของโยม โยมดูแลเรียบร้อยดีหรือยัง? "คุณนายก็ตอบอย่างยิ้มย่อง ด้วยความเข้าใจผิดเช่นเคยว่า "เจ้าค่ะ" อิฉันจัดถวายท่านเรียบร้อยทุกวันแหละค่ะ ก่อนจัดมาถวายท่านนี่ อิฉันต้องจัดถวายในห้องพระก่อน จุดธูปเทียนบูชาท่านเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงนำมาถวายท่านทีหลัง ท่านไม่ต้องห่วงหรอก อิฉันทราบดีว่าอะไรเป็นอะไร" อวดสรรพคุณของตัวไปโน่นเลย

"อาตมามิได้หมายถึงพระพุทธรูปนะโยม พระในบ้านที่อาตมาถามนี่ หมายถึง พระที่มีลมหายใจ คือ ผู้มีพระคุณของโยมน่ะ" ถึงตอนนี้คุณนายเลยนิ่งเป็นรูปปั้นไปโดยอัตโนมัติ ส่วนสมเด็จฯ ท่านก็พูดต่อไปเรื่อยๆ"คนเราน่ะ มีพระในบ้านทุกคน พระที่มีลมหายใจนะ บางคนมีพ่อบางคนเหลือแม่ บางคนโชคดีเหลือทั้งพ่อทั้งแม่ในบ้าน นับเป็นบุญมหาศาล ใครเหลือเท่าไรก็ควรจะได้เอาตาดูหูใส่ท่านบ้าง ไม่ใช่ปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่ ปล่อยให้ท่านอดๆ อยากๆ เจ็บไข้ได้ป่วยอย่างไรก็ดูแลท่านบ้าง

ท่านแก่แล้ว ท่านกินใช้จะหมดเปลืองไปสักเท่าไรเชียว ใช่ไหม โยม" "ค่ะใช่" จำใจเงยหน้ามองตาสมเด็จฯ แล้วตอบ "โยมก็เหมือนกัน" สมเด็จฯ พูดตรงๆ เลยคราวนี้ เรียกว่าหลังจากขึ้นสายธนูมานานแล้ว ตอนนี้ก็ปล่อยธนูออกไปเลยทีเดียว เพราะท่านทราบว่าบางคนเรานั้นต้องว่า ต้องสอนกันตรงๆ จึงจะรู้สึก

"ทราบว่ามีแม่อยู่คนเดียวเท่านั้น แต่โยมไม่ค่อยสนใจในความเป็นอยู่ของท่านเท่าไรนัก ปล่อยให้อยู่ในห้องแคบๆ อับทึบแทบไม่มีอากาศหายใจอยู่หลังบ้าน ทั้งๆ ที่ท่านเป็นเจ้าของบ้านที่ดินทั้งหมดที่โยมอยู่ โยมอยู่อย่างสบายใจแต่ปล่อยให้ท่านอดๆ อยากๆ ไม่สงสารท่านบ้างหรือ?" ตอนนี้คุณนายนิ่งเงียบจริงๆ ตอบไม่ได้ เพราะสะอื้นกำลังแล่นมาจุกคอ

"โยมจัดอาหารถวายพระได้ทุกวัน แล้วพระในบ้านอีกองค์หนึ่งคือแม่โยม โยมจัดหาอาหารให้ท่านทุกมื้อบ้างมั้ย โยมจัดหาอาหารถวายอาตมานี่ อาตมาสังเกตดู โยมจัดหาอย่างดีทีเดียว ทำก็ประณีตบรรจง เมื่อก่อนอาตมาไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร ก็ฉันของโยมไปตามปกติ แต่ตอนนี้บอกตรงๆ ว่ามันกลืนไม่ลง อาตมาน่ะฉันอย่างไรก็ได้ พระเราจะเลือกฉันแต่ที่ดีๆ ไม่ได้ โยมลองคิดดู" ท่านเว้นระยะนิดหนึ่งแล้วพูดต่อ "อาตมามาคิดหลายวันแล้วว่าจะพูดดีหรือไม่พูดดี สุดท้ายตกลงใจว่าพูด เพราะเห็นใจแม่ของโยมสงสารโยม เพราะผลการกระทำของโยมจะตกแก่ตัวโยมต่อไป และลูกหลานของโยมเห็นโยมทำกับแม่เช่นนี้ มันก็จำเอาไปแล้วทำ

กับโยมบ้างและทำต่อๆ ไปไม่สิ้นสุดสักที เพราะเห็นว่าแม่กะยายได้ เราก็ทำได้เหมือนกัน อาตมาพูดแล้วโยมจะโกรธจะเคืองอาตมาก็ตามใจเถอะ อาตมาพูดด้วยความหวังดีต่อโยม โยมลองคิดดูให้ดีก็แล้วกัน”

น้ำตาเจ้ากรรมมันพังลงจากทำนบตาของคุณนายเมื่อไรไม่ทราบ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีแล่นจับหัวใจตามวิสัยของคนผิดที่กลับตัวกลับใจได้ทันเวลาสะอื้นพลางกราบลาสมเด็จฯ โดยไม่กล่าวคำอำลาสักน้อย หนึ่งจะโกรธสมเด็จฯ ที่พูดจี้ใจดำหรือไม่ไม่ทราบได้ แต่หลังจากนั้นมา สมเด็จฯ ท่านก็ได้ทราบข่าวมาว่าคุณนายเงียบเหงาไปไม่ร่าเริงเหมือนแต่ก่อน และจัดการย้ายห้องแม่ให้ไปอยู่ติดๆ กับห้องตนบนตึกใหญ่ชั้นล่าง ดูแลท่านอย่างดี ไม่ค่อยออกนอกบ้านเช่นแต่ก่อน และกว่าจะเข้าวัดมาหาสมเด็จฯ อีก ก็ต่อเมื่อเวลาล่วงไปแล้วหลายเดือน ไม่กล้าเข้าหาสมเด็จฯ เพราะความละอายนั่นเอง สาธุ! นับเป็นบุญของคุณนายคนนั้น ที่ได้พบพระเช่นสมเด็จฯ องค์นั้นเสียก่อน และเป็นบุญยิ่งนักที่กลับตัวกลับใจเสียใหม่เมื่อยังไม่สายเกินไป เวลาที่จะสนองพระคุณแม่นั้นยังพอมีบ้าง แม้จะเพียงเล็กน้อยก็ยังดี ผิดกับบางคน กว่าจะรู้ว่าพ่อแม่เป็นพระในบ้านผู้ประเสริฐก็สายเสียแล้ว คือรู้ก็ต่อเมื่อท่านทั้งสองไม่มีตัวตนอยู่ในโลกนี้แล้ว หรือบางคนแม้จะมีผู้พูดกรอกหูให้ฟังอยู่ทุกวันยังไม่รู้สึกปล่อยให้พระในบ้านตนลำบากลำบนอยู่เหมือนเดิม ก็แล้วมาถึงท่านบ้างล่ะ พระในบ้านของท่านยังสบายดีอยู่หรือ

เรื่องที่ ๒.

มีชนบทแห่งหนึ่งในประเทศจีน ตั้งอยู่เชิงเขา เป็นภูมิประเทศที่สงบอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารมีลำธารใสไหลผ่านหมู่บ้าน ต้นไม้ทุกต้นใบสดเขียวขจี ในทุ่งนาก็สะพรั่งด้วยต้นข้าวที่ชูรวงเป็นสีทอง ตัดกับท้องฟ้าสีครามมองไปทางไหนก็ชื่นฉ่ำเจริญตา ชาวชนบทส่วนใหญ่มีอาชีพออกไปทำไร่ทำนา ผู้อยู่เรือนก็ปั่นฝ้าย ทอผ้า ต่างมีความสุข มีฐานะมั่นคง เหนือขึ้นไปบนยอดเขามีกุฏิอยู่จำศีลภาวนา เชิงเขามีกระท่อมน้อยหลังหนึ่ง เป็นที่อยู่ของสองแม่ลูก แม่นั้นแม้มีอายุจะย่างเข้าวัยชรา แต่นางยังแข็งแรงพอที่จะรับจ้างเขาทำงานหาเลี้ยงลูกได้ บุตรของนางเป็นเด็กหนุ่มชื่อ เหม็งไม่เอาการเอางาน ดื้อด้านไม่เชื่อถ้อยฟังคำมารดา ไม่สนใจในความเหนื่อยยากของแม่ที่ตรากตรำทำงานหนักเอาแต่เที่ยวเตร่ เล่นสนุก ถึงกระนั้นนางก็รักเขาอย่างสุดสวาทขาดใจ คอยเอาอกเอาใจมิให้อนาทร วันหนึ่ง เขาแลเห็นเพื่อนกราบพระพุทธรูป ก็นึกในใจว่า การที่เพื่อนของเขามีฐานะดีคงเป็นเพราะหมั่นกราบไหว้พระ เย็นวันนั้นเขาจึงขึ้นไปบนเขาเข้าไปนมัสการขอพระพุทธรูปจากพระภิกษุที่พำนักอยู่บนยอดเขา เพื่อเอาไปไว้บูชาที่เรือน หวังจะได้มั่งคั่งเหมือนทั้งหลาย พระภิกษุได้ฟังก็กล่าวว่า “ฟังก่อน เหม็ง เจ้าจะแก้จนด้วยการกราบไหว้พระนั้นไม่สำเร็จดอก ป่วยการเปล่า ในเมื่อเรือนของเจ้าก็มีพระอยู่แล้ว จงเคารพบูชาท่านเถิดให้จำเริญ”

เหม็งได้ฟังก็ฉงน อุทานว่า "ที่บ้านของกระผมไม่เคยมีพระสักองค์ กระผมยากจนหนักหนา จึงอยากได้ไปไว้บูชากับเขาบ้าง" พระภิกษุยังคงยืนกรานว่า "กลับไปเถิดเหม็ง พระเฝ้ารออยู่ที่บ้านแล้วกลับถึงบ้านคืนนี้ เมื่อเจ้าเคาะประตูท่านจะเดินออกมาเปิดรับเจ้าอย่างรีบร้อน ผลีผลามเสียจนใส่รองเท้าผิดข้าง เสื้อที่สวมก็กลับด้านนอกอยู่ข้างใน" เหม็งได้ฟังดังนั้นก็สนเท่ห์ยิ่งนัก นมัสการพระภิกษุรีบกลับ ฝ่าลมหนาวและละอองน้ำค้างมาตลอดทาง กว่าจะถึงบ้านก็เปียกโชกไปทั้งตัว ทันทีที่เขาเคาะประตูกระท่อม ผู้ที่เปิดประตูรับเขา ก็คือมารดาของเขานั่นเอง เหม็งสังเกตเห็นนางสวมรองเท้ากลับข้าง เสื้อที่ใส่ก็กลับ พอเห็นลูกชาย นางก็เอ่ยขึ้นว่า "เหม็งลูกหายไปไหนมา แม่เป็นห่วงกลัวลูกจะไปเป็นอันตราย แม่ตั้งตาคอยตั้งแต่หัวค่ำจนดึก อ้าว! นั่นลูกเปียกปอนไปหมดทั้งตัว ไปเปลี่ยนเสื้อผ้าเสีย แล้วไปผิงไฟที่หน้าเตา ลูกหิวไหม? แม่จะไปเอาข้าวมาให้กิน"

กระแสเสียงที่หลั่งออกมานั้นนุ่มนวลนัก เปี่ยมด้วยความรัก ความห่วงใยความเมตตาปราณีที่บริสุทธิ์ใจ เขาหวลระลึกถึงคำพระภิกษุบนยอดเขา ก็ประจักษ์แจ่มแจ้งในบัดนั้นเองว่า มีพระอยู่ใกล้ตัวมาแต่อ้อนแต่ออก แต่เขาเองละเลยไม่เคยคิดเอาใจใส่ แม่เท่านั้นที่จะเสียสละให้ลูกได้ทั้งชีวิตและเลือดเนื้อ มุ่งหวังแต่จะให้ลูกมีความสุข ความเจริญ แม่เป็นผู้มีแต่ให้ ไม่หวังสิ่งตอบแทน ตัวกูนี่สิ

มีแต่จะรับเอาท่าเดียว นับแต่นั้นมา เขาก็บำเพ็ญตนอยู่ในโอวาท เทอดทูนเคารพบูชามารดาของเขาเหนือสิ่งใดๆ ในโลก มีคำถามถามมาอีกแล้วจะดูแลและปรนนิบัติพระในบ้าน อย่างไร การดูแลและปรนนิบัติพระในบ้านประกอบไปด้วย

๑. การดูแลเลี้ยงดูทางกาย

๒. การดูแลเลี้ยงดูทางจิตใจ

การดูแลเลี้ยงดูทางกาย

พระในบ้าน ออกจะไม่ยากเลย เพราะท่านกินง่ายอยู่แล้วไม่ค่อยพิถีพิถันในเรื่องการกิน การนอนนัก เพียงให้ข้าวให้น้ำ ให้ที่อยู่อาศัย ให้ยารักษาโรค และให้เครื่องนุ่งห่ม อันเป็นปัจจัยสี่พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับชีวิตแก่ท่านก็เพียงพอแล้ว สำหรับเลี้ยงร่างกายให้อยู่รอดไปวันๆ และดูเหมือนว่าจะไม่สิ้นเปลืองเท่าไรด้วยหากคิดเปรียบเทียบกับที่ท่านเลี้ยงดูเรามา การเลี้ยงเท่านี้ไม่น่าต้องเป็นกังวลสำหรับลูกเลย ลองนึกย้อนหลังดูทีหรือว่าเมื่อเราเป็นเด็กนั้น เรากิน เราใช้เปลืองกว่านี้ ข้าวก็อย่างน้อยวันละ 3 มื้อ เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มปีหนึ่งนับชุดไม่ได้ ขนมนมเนยต่างหาก เครื่องประดับต่างหาก ทั้งการใช้จ่ายเพื่อความสนุกสนานและความสำราญต่างๆ ก็ต่างหาก เปลืองอย่างนี้ทำไมพ่อแม่ยังหาเลี้ยงเราได้ และไม่ใช่เฉพาะเราเท่านั้น ลูกของพ่อแม่อื่นๆ ซึ่งเป็นพี่น้องเรานี้แหละ ท่าน

ก็หาให้เหมือนๆ กันทุกคน เปลืองพอๆ กัน ซ้ำยิ่งโตยิ่งเปลืองหนักเข้าอีก พอถึงคราวที่เราจะต้องเลี้ยงท่านให้อิ่มหนำสำราญบ้าง ทำไมเราจึงทำไม่ค่อยได้? เคยเห็นอยู่ออกบ่อยไป ที่ลูกบางทีเวลาพระในบ้านยังมีชีวิตอยู่ไม่ค่อยดูดำดูดีไม่เคยที่จะสนใจเหลียวแลนัก ท่านจะสุขทุกข์อย่างไร ก็ช่าง จะมีกินมีใช้หรือไม่นำพาปล่อยให้ท่านอดๆ อยากๆ ท่านไปเยี่ยมเยือนบางก็ตั้งท่ารังเกียจ ท่านไปอยู่ด้วยก็สารพัดจะหาคำพูดมาประหัตประหารน้ำใจ เวลาท่านตายก็นำศพของท่านไปจัดตามประเพณี และจัดสวยหรูเสียด้วย ทั้งนี้ถ้าไม่ทำ ก็จะถูกคนอื่นนินทาหรือทำให้เสื่อมเกียรติของตนไป ดอกไม้จัดอย่างแพรวพราว ประดับประดาเสียจน ผู้เห็นแล้วอยากจะตาย และถูกทำศพอย่างนี้บ้าง แถมยังจัดสำรับกับข้าวอย่างดีไปวางไว้ที่ข้างๆ โลง ข้างๆ ศพ กลัวท่านจะไม่รู้ยังเคาะโลงเรียกให้พ่อให้แม่มากินเสียอีก “พ่อมากินเสีย แม่มากินเสีย” โธ่เอ๋ย!ยามท่านมีชีวิตมีลมหายใจ ยังจะกินได้ไม่ยักเรียกท่านให้มากินไม่ยักยกไปให้ท่านกินบ้าง ภาพอย่างนั้นมันควรจะมีตอนที่ท่านมีลมหายใจอยู่มากกว่าตอนที่ท่านไม่รู้เรื่องรู้ราวด้วยอย่างนั้น ท่านจะรู้หรือ เฮ้ออไปกับเราด้วยหรือไม่ เราก็ไม่ทราบ ท่านอาจจะไม่กินของเราก็ได้ แต่เราก็มักทำกันโดยมาก บางทีทำเพื่อความสบายใจของตัวเองก็มี เฮ้ย! คนอย่างนี้ก็มี

บางคนต่อเมื่อพระในบ้านตายไปแล้ว จึงเกิดความรักคิดถึงท่านบ้าน ก็เงียบเหงา เคยมีเสียงบ่น เคยมีเสียงตักเตือนสั่งสอนเคยมีหลักอยู่ในบ้าน แม้จะเป็นเพียงหลักที่ลูกมองเป็น "หัวต่อ"ก็ตามที พอท่านตายจากไปเสียงนั้นก็หมดไปหลักบ้านก็ขาดหายไปทำให้เกิดความเงียบเหงาวังเวง มันเหมือนกับบ้านขาดอะไรไปอย่างหนึ่ง คิดไปคิดมาก็คิดถึงพระในบ้านได้ ยิ่งตอนที่ลูกตัวเองไม่เอาใจใส่ดูดำดูดีหรือเถียงคำไม่ตกฟากด้วยเสีย ยิ่งคิดถึงพระในบ้านหนักขึ้น แต่ก็เรียกชีวิตท่านคืนมาไม่ได้เสียแล้วจะเหลือก็เพียงรูปถ่ายไว้ให้ดูต่างหน้า หรือกองกระดูกไว้เป็นตัวแทนเท่านั้นตอนนี้แหละจะมองเห็นความสำคัญของท่านขึ้นมา แต่ก็สายเสียแล้วอย่างว่านั้นกว่าจะรู้ว่าท่านสำคัญก็หาตัวท่านไม่ได้เสียแล้ว ก็เข้าทำนองที่ท่านว่าไว้นั่นว่า "คนเราจะรู้ว่าอะไรมีค่ามีความสำคัญ ก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นได้หลุดจากมือไปแล้ว" แล้วที่บ้านของท่านเล่า ยังมีพระในบ้าน ซึ่งมีค่ามีความสำคัญที่ยังไม่หลุดจากมือไปหรือไม่! ตอนที่พระในบ้านยังมีชีวิตอยู่ ท่านเปรียบเสมือน

ต้นโพธิ์ ต้นไทรใบดกหนามีร่มอันเย็นสบาย ที่บรรดาลูกๆ จะเข้ามาพึ่งพาอาศัยได้ทุกเมื่อทุกคราว แม้จะโผผินจากไปแล้ว แม้จะถ่ายรดหรือจิกกินลูกผลจนหมด หรือหักรานกิ่งก้านสาขาไปแล้วหวนกลับมาพึ่งร่มโพธิ์ร่มไทร ต้นเดิมอีก โพธิ์ไทรนี้ก็ยังมีร่มให้ลูกๆ ได้พักชื่นใจเหมือนเดิม โดยมิได้โกรธเคืองหรือพูดให้ผู้พึ่งพิง คือลูกต้องเสียใจพร้อมเสมอที่จะให้ความเย็นแก่ลูกทุกคนทุกครั้ง พอท่านหมดลมหายใจตายจากไปนั้นแหละลูกๆ จึงหมดที่พึ่งหมดลมเงาอันเย็นสนิทไป แม้จะคิดถึงโพธิ์ไทรต้นนี้ก็หมดหวังจึงต่างต้อง แยกย้ายไปคนละทิศละทาง รวมกันได้บ้างไม่ได้บ้าง เข้ากันไม่ติดบ้างทะเลาะกันเองบ้าง ไปตามเรื่องตามราว บางทีไม่พบกันเลยตลอดชีวิตก็ยังมี นี่แหละท่านจึงว่า ขาดพ่อเหมือนถ่อหักขาดแม่เหมือนแพแตก ไม่มีพ่อนะ เพียงแค่เหมือนคนล่องแพไปตามน้ำ บังเอิญถ่อที่เคยใช้พยุงแพ ดัดแพให้ตรงร่องน้ำ ให้พ้นเกาะแก่ง โขดหินในท้องน้ำมาหักเสียกลางคันแพ ก็ยังประทังตัวเองให้ล่องลอยไปตามกระแสน้ำได้จะกระทบโขดหินจะติดเกาะติดแก่ง ทำให้คนบนแพล้มลุกคลุกคลานไปบ้างก็ยังดี แต่พอแพแตกนี่สิหมดที่พึ่งเอาเสียจริงๆ พอแพแตกเท่านั้น คนบนแพก็แตกกระสานซ่านเซ็นล่องลอยไปตามกระแสน้ำอันเชียวกราก ที่อ่อนแอก็อาจถึงจมน้ำตายไปเลย หรืออาจจะรอดได้หมด แต่ก็ต้องถูกกระแสน้ำพัดพากระทบเกาะแก่ง โขดหินในลำธารให้แขนขาเนื้อตัวถลอกปลอกเปิกไปตามๆ กัน ส่วนผู้ที่มีทั้งถ่อทั้งแพนี่นับว่ายังมีโชคดี ประคับประคองไว้ให้ดีเถิด

การดูแลเลี้ยงดูจิตใจ

คือ การไม่ทำให้พ่อแม่ช้ำใจ เสียใจ หรือถึงกับน้ำตาตกเพราะเรา การที่เราเป็นลูกประพฤติตนตามคำแนะนำตักเตือนของท่าน เป็นคนอ่อนน้อม ไม่หัวดื้อถือรั้น มีสัมมาคารวะ รักเคารพท่านทั้งต่อหน้าและลับหลังไม่ถือโทษโกรธเคือง หรือแสดงความไม่พอใจออกให้ท่านเห็น ให้ท่านน้อยใจ โดยถือว่าท่านเป็นพระจริงๆ การพูดจาหรือการแสดงกิริยาอื่นก็ออกมาด้วยความยำเกรงมีความยกย่องนับถืออยู่ในที่การประพฤติ ปฏิบัติตนของเราอย่างนี้ ย่อมจะนำความแช่มชื่นเบิกบานใจและความพอใจมาสู่ท่านได้ เพราะพระในบ้านนั้นพอเห็นลูกเชื่อถ้อยฟังคำเท่านั้น ก็เป็นอันหมดห่วงได้เปลาะหนึ่ง ความกังวลว่าลูกจะไม่ดีดั่งใจนึกความกลัวว่าลูกจะลำบากลำบนในวันข้างหน้าจะหมดไป เมื่อท่านหมดห่วงใยเรา ท่านก็กินได้นอนหลับจิตใจก็พลอยสบายไปด้วย เป็นการต่ออายุท่านได้เสียด้วยจ ริ ง อ ยู่ บางทีเราอาจจะอยู่ห่างพระในบ้านด้วยไปมีครอบครัวอยู่ที่อื่น ไปอยู่ทำงานที่ไกลๆ ไม่ค่อยได้มีโอกาสเลี้ยงร่างกายท่าน นานๆ จึงจะได้กลับมาหาท่านที นานๆ จึงจะได้ส่งของมาให้ท่านครั้ง เมื่อเป็นเช่นนี้ก็อย่าได้คิดวิตกกังวลว่าจะไม่ได้ทดแทนคุณท่าน แม้ว่าจะไม่ได้เลี้ยงท่านเป็นการตอบแทน แต่การเลี้ยงจิตใจท่านนี่แหละก็ทดแทนได้เหมือนกัน อยู่ที่ไหนก็ประพฤติตัวได้ที่นั่น อยู่ที่ไหนก็วางตัวให้เหมาะสม ทำตัวให้เขารักนับถือในที่นั่น โดยหมั่นนึกและ

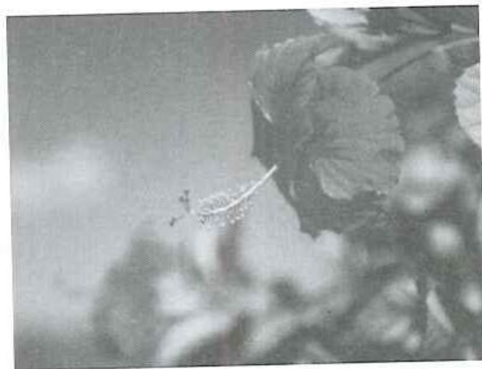
ทำตามคำแนะนำของพระในบ้านเสมอๆ เท่านี้ก็ถือว่าดีถมไปแล้ว ที่ว่าดีในที่นี้ คือ ดีสำหรับตัวเองด้วย ดีสำหรับพ่อแม่ด้วย คือ พ่อแม่จะอยู่ห่างลูก แต่ความดีที่ลูกทำไว้จะขจรขจายไปถึงหูท่านเอง เพราะขึ้นชื่อว่ากลิ่นของความดีนี่สามารถฟุ้งไปได้ทั้งตามลมทวนลม ดีกว่ากลิ่นอื่นๆ ใดในโลก เมื่อท่านได้ยินเข้าก็จะปลื้มใจ สบายใจ หายห่วงว่าลูกอยู่ดีมีสุขแล้ว พร้อมกันก็อาจจะอวยชัยให้พรเราให้เจริญยิ่งๆ ขึ้นไป เราอยู่ที่ไหนก็เท่ากับเอาพ่อแม่ติดตัวไปด้วย แม้จะเป็นเพียงคำเตือน คำสอนของท่านก็ยังดี หรืออยู่ไกลไม่อาจอยู่ใกล้ชิดได้นานๆ ก็มาหาท่านบ้าง มาเยี่ยมเยียนถามไถ่สุขทุกข์ท่านบ้างตามโอกาส ยามเจ็บไข้ได้ป่วยก็มาดูแลรักษาท่าน หรือทำประการอื่นๆ ที่จะทำให้เกิดความสบายใจ การทำเช่นนี้เป็นการเลี้ยงจิตใจท่านทั้งนั้น และเป็นการสนองความหวังของท่าน เพราะพ่อแม่นั้นอุตส่าห์เลี้ยงเรามาก็เพื่อประสงค์ว่า

"ยามมีกิจ	หวังให้เจ้า	เฝ้ารับใช้
ยามป่วยไข้	หวังให้เจ้า	เฝ้ารักษา
ยามถึงคราว	ล่วงลับ	ดับชีวา
หวังให้เจ้า	ปิดตา	เวลาตาย"

รวมความว่า การเลี้ยงทางจิตใจพระในบ้าน การทำให้ท่านเกิดความเบิกบานใจ ไม่ทุกกังวลเดือดร้อนหรือไม่สบายใจเพราะการกระทำของเราเป็นต้นเหตุ

และการเลี้ยงแบบหลังนี้ สำคัญกว่าการเลี้ยงดูทางกาย เพราะพ่อแม่นั้นแม้จะกินอิ่มนอนอุ่นเพียงไร หากเกิดความไม่สบายใจต้องแอบร้องไห้เพราะลูก ลูกไม่เคยสนใจใยดี ไม่เคยคำนึงถึงท่าน แทบจะลืมว่ามีท่านอยู่ในโลกนี้ด้วย หรือชอบทำตัวเหลวไหล ไม่เชื่อฟังคำเตือน ชอบก่อเรื่องวุ่นวายให้ท่านกระเทือนจิตใจไม่เว้นแต่ละวัน เมื่อเป็นเช่นนี้

การเลี้ยงดูทางกายจะได้ประโยชน์อะไร หากใจไม่เป็นสุขเสียอย่างแม้กินก็กินไม่ได้ แม้นอนก็นอนไม่หลับ แล้วร่างกายจะทนไหวหรือ การเลี้ยงดูทางจิตใจพระในบ้านยากอย่างนี้ แต่ก็สมควรแล้วที่เราผู้เป็นลูกจะพึงเลี้ยงได้มิใช่หรือ ตอนที่เราเป็น

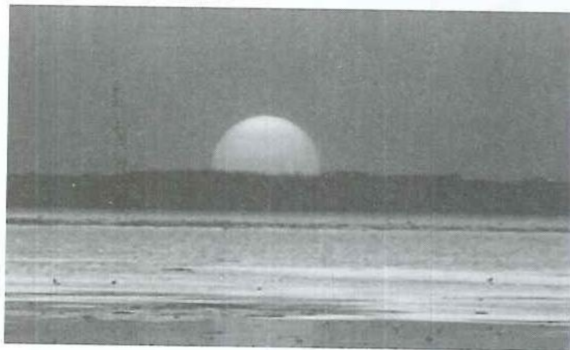
เด็กเราดื้อก็เท่านั้น โกงก็เท่านั้น เอาใจยากสารพัดพ่อแม่ยังอดทนตามใจเรา เลี้ยงน้ำใจเราจนเติบใหญ่มาได้ ทีเราจะเลี้ยงเอาใจใส่ท่านบ้างมิได้เชียวหรือ แต่ผู้ที่จะเลี้ยงพ่อแม่ได้นั้น ก่อนอื่นต้องรู้จักหลักธรรมชาติของคนแก่ หากไม่รู้กันเสียก่อนก็อาจเลี้ยงไม่ได้ หรือเลี้ยงได้แต่ไม่นานนัก จะเกิดความเบื่อหน่ายชิงชังขึ้นมากลางคัน แล้วจะบ่นว่าคนแก่เอาใจยากและเลี้ยงยาก ขึ้นชื่อว่าคนแก่แล้วย่อมเป็นเหมือนๆ กันหมด เพราะเป็นธรรมดาของคนแก่ คือ จู้จี้ ขี้บ่น จุกจิก หลงลืม ขี้รำคาญเห็นลูกเห็นหลานทำอะไรเป็นขวางหู ขวางตาไปหมด คือมักไม่ชอบใจไม่ถูกใจอยู่ร่ำไป ทั้งจะทำอะไรให้ถูกใจท่านยากด้วย เพราะการปรับใจ ปรับอารมณ์ของคนแก่ๆ นั้น ไม่ไวไฟเหมือนกับตอนเป็นหนุ่มเป็นสาว หรืออายุยังน้อย ทั้งนี้เพราะมีความคิดละเอียดสุขุม รอบคอบขึ้น ไม่ตกอยู่ในอารมณ์อื่นได้ง่ายๆ ด้วยเหตุนี้แหละคนรุ่นใหม่จึงชอบขนานนามคนแก่ว่าเป็น “ไดโนเสาร์” หรือเป็น “เต่าล้านปี” อะไรทำนองนี้ ก็จริงของเขานะอย่าได้ไปว่าเด็กเลย? และก็จริงอีกเหมือนกัน ที่เด็กรุ่นใหม่ที่เคยว่าเขาเป็นอย่างนั้นมาแล้ว พอตัวเองแก่ตัวลงไป ความคิด ความอ่านก็จะพลอยแกไปด้วย ก็จะตกอยู่ในสถานะอย่างที่ตัวเคยว่าเขามาแล้วนั่นแหละเป็นทอดๆ กันไป ทำนองว่าแต่เขาอิเหนาก็เป็นเอง ที่ว่ารู้จักคนแก่ให้ดีก็คือ ควรรู้ธรรมชาติของคนแก่เช่นนี้ พอรู้แล้วจะได้มีความเห็นว่าที่คนแก่จู้จี้ขี้บ่น หรือเอาใจยากนั้นเป็นธรรมดา ไม่ได้จริงจังอะไรนักจะถือเอา

เป็นอารมณ์จนเกินไปไม่ได้ หรืออย่าได้ถือเป็นจริงเป็นจังจนถึงกับเห็นท่านทำอย่าโกรธเคือง ไม่พอใจ และถกเถียงท่านเลย ทำเช่นนี้เท่ากับเป็นการเติมเชื้อไฟโกรธให้คนแก่ไปเสีย การเลี้ยงคนแก่ต้องอด ต้องทน ท่านก็บ่นของท่านไปตามเรื่องตามราวท่าน เลี้ยงคนแก่ได้ดีต้องพก “พระปิดทวาร” จึงจะเลี้ยงได้ เลี้ยงคนแก่ก็ทำใจให้หนักแน่น และบางครั้งก็ต้องปิดตา ปิดหู ปิดปาก อย่างนี้จึงจะเลี้ยงท่านได้ เมื่อทำได้เช่นนี้นอกจากจะเลี้ยงพ่อแม่ได้แล้ว ยังนั่งนอนสบายไม่รำคาญใจ เมื่อได้ยินท่านบ่น ท่านจู้จี้ หรือทำไม่ถูกใจท่าน เพราะท่านหลงๆ ลืมๆ ให้เป็นธรรมชาติ เป็นธรรมดาของคนแก่ ท่านจู้จี้นักก็ทนฟังไปสักครู่ท่านเหนื่อยท่านก็หยุดเอง ท่านจะมานั่งบ่นได้ทั้งวันทั้งคืนได้เมื่อไร ท่านจะเอาแรงที่ไหนมา

บทสรุปพระในบ้าน

พระพุทธรูปและพระเครื่ององค์เล็กๆ เราอุตส่าห์ไปเช่า ไปซื้อหามาด้วยราคาแพงๆ และทำที่ตั้งที่ประดิษฐานท่านไว้อย่างดี พร้อมบูชาด้วยดอกไม้ ธูปเทียนเป็นประจำ แม้จะนอนก็กราบไหว้ สวดมนต์ขอพรจากท่านก่อน จิตใจก็สบายนอนหลับด้วยความเป็นสุข ตื่นขึ้นมาก็แช่มชื่น หรือพระสงฆ์เราก็ให้ความเคารพกราบไหว้บูชาด้วยดี ถวายข้าว ถวายน้ำ และปัจจัยอื่นๆ เพื่อให้ท่านมีกำลังทำกิจเพื่อดำรงพระพุทธศาสนา อันเป็นหน้าที่ของท่านเสียไป เราบูชาพระกันอย่างนี้ **แต่กับลืมพระที่มีลมหายใจ** คือ พระในบ้าน ควรให้บูชาท่านตามสมควรด้วยการเลี้ยงดูทางร่างกาย คือ ปัจจัยสี่ ดูแลความทุกข์สุข ทำนองเอาตาดูเอาหูใส่ ไม่วางเฉยเสีย และด้วยการเลี้ยงดูจิตใจท่าน คือ พยายามทำตนให้ดี เชื่อฟังอยู่ในกรอบโอวาทคำเตือน เรื่องใดที่นำความเสียใจและกระทบกระเทือนใจมาสู่ท่านก็จะเว้นเสีย คำพูดคำจาที่จะพูดกับท่านต้องระวัง เพราะ

คนแก่ใจน้อย ต้องรักษาน้ำใจของท่านไว้ด้วย คำพูดที่นิ่มหู และฟังดูไม่กระทบกระทั่ง ท่านว่าเป็นคนล้าสมัยอยู่ไปก็เกะกะบ้าน อะไรทำนองนี้ แม้จะอยู่ห่างไกลก็ส่งข่าวถึงท่านบ้าง หรือหาโอกาสมาเยี่ยมเยียนท่าน ให้ท่านได้เห็นหน้าเห็นตาบ้าง ไม่ปล่อยทิ้งให้ท่านนอนคิดถึงเราเพียงลำพัง สำคัญต้องทำตัวให้สมควรให้ดีพอที่ท่านจะไว้วางใจ แล้วมอบมรดกให้ เพราะพ่อแม่แม้จะรักลูกเท่าๆ กันก็ตาม แต่เวลาจะให้มรดก ท่านต้องมองดูลูกแต่ละคนก่อนว่า มีนิสัยใจคออย่างไร ชอบประพฤติอย่างไร มีความดีพอที่จะรักษามรดกที่จะมอบให้หรือไม่ มอบให้แล้วจะถูกผลาญหรือทำให้งอกเงยขึ้นหรืออย่างไร ท่านต้องดูหมด ดูอย่างรอบคอบ พินิจพิเคราะห์ หากเห็นว่าลูกคนใดทำตัวไม่ค่อยดี ถึงให้มรดกไปก็รักษาไว้ไม่ได้แน่ ท่านก็มักไม่ให้เหมือนกัน กลับไปให้อีกคนหนึ่งที่เห็นว่าดี ลูกที่ไม่ได้รับมรดกก็มักจะโมเมเอาว่า พ่อแม่รักลูกไม่เท่ากันมีความลำเอียง แต่หามองดูความผิดพลาดหรือบกพร่องของตัวเองไม่ อย่างน้อยก็เคยทำผิดใจพ่อแม่มาบ้างล่ะ ก็มีอยู่มิใช่น้อยเหมือนกัน ที่พ่อแม่ไม่ได้มองลูกให้ถ่องแท้ก่อนที่จะมอบมรดกให้ ไปให้คนที่ใกล้ชิด เอาอกเอาใจกว่า หรือลูกที่ชอบประจบประแจงเป็นประจำ โดยที่ปกปิดความที่ไม่ค่อยดีของตนไว้ไม่ให้ท่านเห็นท่านก็นึกว่าดีแล้ว แต่ที่ไหนได้ ยังไม่ทันที่กระดูกพ่อแม่จะผุเลย ทรัพย์มรดกถูกผลาญจนหมดสิ้น! อย่างนี้เป็นความผิดของใคร? พูดถึงบูชาพระในบ้าน เคยเห็นมาไม่น้อย ตอนท่านมีชีวิตอยู่ ท่านชอบอะไรไม่เคยหามาให้ บางทีก็ดุ

ด่าว่าท่านเอาว่าจู้จี้จุกจิก อยากได้ร้อนก็เอาเย็นมาให้ อยากได้เย็นก็กลับเอาร้อนมาส่งให้ พอท่านสิ้นไปแล้วกลับได้คิดระลึกถึงท่านขึ้นมาจะทำบุญทำทานอะไรก็มักจะทำแต่สิ่งที่พ่อแม่ชอบ นำไปถวายพระ แล้วอุทิศไปให้กับชนิดนี้พ่อชอบ แกงชนิดนี้แม่ชอบ หวานชนิดโน้นเป็นของโปรดของพ่อ ของชนิดนี้แม่เคยอยากได้ อุตส่าห์ทำไปให้ก็นับว่าดีแล้ว ไม่ได้ว่าอะไรหรอก แต่มาคิดในใจว่า ถ้าทำให้ท่านเสียตั้งแต่ท่านยังมีลมหายใจอยู่จะดีไม่น้อยนะนี่ ทำแล้วนำไปบูชาท่านในบ้านเลย จะได้อานิสงส์ทันตาเห็น ส่วนบางคนนั้นตั้งอกตั้งใจทำบูชาท่านอย่างนี้เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ และเมื่อท่านล่วงลับไปแล้วก็ทำอุทิศไปให้ท่านอีกเล่า เรียกว่านึกถึงท่านเมื่อไรก็ทำสิ่งที่ท่านชอบอุทิศส่งไปให้ท่าน คนเช่นนี้เราจะเห็นมีสักกี่คนกันเล่า

บูชาพระในบ้านให้ดีก็มีประโยชน์ ทอดทิ้งพระในบ้านก็มีโทษ ซึ่งบางครั้งอาจจะมาช้าไปหน่อยก็คงไม่ถึงกับนานเกินไป จึงมีสูตรสำเร็จไว้เตือนใจกันมาว่า “ลูกคนใดทำให้พระในบ้านต้องเสียใจ ๑ ครั้ง ต่อไปตัวเองจะต้องเสียใจเพราะลูก ๒ ครั้ง ลูกคนใดทำให้พระในบ้านผิดหวัง ๑ ครั้ง ต่อไปจะต้องผิดหวังเพราะลูก ๒ ครั้ง ลูกคนใดทำให้พระในบ้านน้ำตาตก ๑ ครั้ง ต่อไปจะต้องน้ำตาตกเพราะลูก ๒ ครั้ง

เพราะฉะนั้นหากลูกคนใดทำให้พระในบ้าผิดหวัง ๑๐ ครั้ง ทำให้พระในบ้านเสียใจ ๑๐ ครั้ง หรือทำให้พระในบ้านร้องไห้

๑๐ ครั้ง ต่อไปตัวเองจะต้องผิดหวัง เสียใจ หรือร้องไห้ เพราะลูกตัวเอง กี่ครั้ง ลองคำนวณดูนัยตรงกันข้าม

"ลูกคนใดทำให้พระในบ้านให้ได้รับความสมหวัง ๑ ครั้ง ต่อไปตัวเองจะได้รับความสมหวังจากลูก ๒ ครั้งลูกคนใดทำให้พระในบ้านให้ได้รับความชื่นใจ ๑ ครั้งต่อไปจะได้รับความชื่นใจจากลูก ๒ ครั้ง

ดังนั้น หากลูกคนใดทำให้พระในบ้านได้รับความสมหวัง ได้ความชื่นใจ ได้รับความดีใจ ๑๐ ครั้ง ต่อไปในชีวิตจะได้รับสิ่งนี้จากลูกของตน ๒๐ ครั้ง

สูตรนี้จะใช้ได้หรือไม่ ก็เห็นต้องฝากท่านทั้งหลายไว้พิจารณาและหรือทบทวนดูจากชีวิตที่ล่วงมาแล้ว อาจจริงหรือไม่จริง อาจใช้ได้หรือไม่ได้เท่าๆ กันแต่ท่านก็วางเป็นสูตรไว้เช่นนี้ในบรรดาคำพูดของมนุษย์ ไม่ว่าเป็นชาติใด ภาษาใด คำว่า "แม่" ดูจะเป็นคำศักดิ์สิทธิ์ที่มีมนต์ขลัง มีความหมาย ลึกซึ้งมาก ที่สุดเพราะอะไร? ทุกคนย่อมมี "แม่" ผู้ให้กำเนิดเป็นเพื่อนคนแรกในโลกทีเดียว องค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็น "ครู" ที่เราเคารพและยึดมั่นในพระปัญญาคุณ พระกรุณาคุณและพระปริสุทธิคุณแม้ว่าท่านจะเสียพระพุทธมารดาตั้งแต่ประสูติได้ ๗ วัน ท่านคงจะมีความรู้สึกเกี่ยวกับแม่ ไม่ต่างจากบุคคลอื่น สังเกตได้จากคำสอนในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับแม่ทั่วๆ ไป พระพุทธองค์ทรง

แสดงพระธรรมมเทศนาเกี่ยวกับแม่ไว้หลายครั้ง บ้างก็เอ่ยถึงพ่อแม่ควบกันไป บ้างก็เอ่ยเฉพาะแม่โดดๆ เช่นในโสณนฺทนาชาดกมีพระคาถาที่กล่าวไว้ว่า

สุหทา มาตา มารดา เป็นผู้ใจดี
ชนยนฺตี มาตา มารดา เป็นผู้ให้กำเนิด
โปเสนฺตี มาตา มารดา เป็นผู้เลี้ยงดู
โคเปนฺตี มาตา มารดา เป็นผู้คุ้มครองรักษา

วิหญฺญนฺตี มาตา มารดา เป็นผู้เดือดร้อนเป็นห่วงเป็นใย อนุกมฺปกา ปฏิฐาจ ปุพฺเพ รสททิจโน มคฺโค สคฺ คสฺส โลกสฺส มารดาเป็นผู้เอ็นดู เป็นที่พึ่ง เป็นผู้ให้รส (น้ำนม) มาก่อน เป็นทางแห่งโลกสวรรค์ ฯลฯ

ที่มา : พระราชนิพนธ์สมเด็จพระเทพพระรัตนราชสุดาฯ

หลักกาลามสูตร

กาลามสูตร คือ พระสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ชาวกาลามะ หมู่บ้านเกสปุตติยนิคม แคว้นโกศล(เรียกอีกอย่างว่า เกสปุตติยสูตร หรือ เกสปุตตสูตร) กาลามสูตรเป็นหลักแห่งความเชื่อที่พระพุทธองค์ทรงวางไว้ให้แก่พระพุทธศาสนิกชน ไม่ให้เชื่อสิ่งใดๆ อย่างงมงายโดยไม่ใช้ปัญญาพิจารณาให้เห็นจริงถึงคุณโทษหรือดีไม่ดีก่อนเชื่อ เป็นพระสูตรสำคัญสูตรหนึ่งในพระพุทธศาสนาได้รับความสนใจมากเป็นพิเศษ จากนักวิชาการและนักวิทยาศาสตร์ในยุคปัจจุบัน แท้ที่จริง **ชาวกาลามะ ที่ไปเฝ้าพระพุทธเจ้านั้นได้กราบทูลขึ้นว่า**

"ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ในเกสปุตตนิคมนี้ มีสมณพราหมณ์คือนักบวชในศาสนาต่างๆ เดินทางเข้ามาเผยแพร่คำสอนศาสนาของตนอยู่ เสมอๆ และสมณพราหมณ์ นักสอนศาสนาเหล่านั้นได้กล่าวยกย่อง คำสอนศาสนาของตน แต่ได้ติเตียนดูหมิ่น เหยียดหยาม คัดค้านศาสนาของคนอื่นแล้วสมณพราหมณ์นักสอน ศาสนาเหล่านี้ก็จากเกสปปุตตนิคมไป ต่อมาไม่นาน ก็มีสมณพราหมณ์นักสอนศาสนาพวกอื่นเข้ามายังนิคมนี้ แล้วก็กล่าวยกย่อง เชิดชูศาสนาของตนแต่ดูหมิ่น เหยียดดหยาม ติเตียน คัดค้านศาสนาคนอื่น

เมื่อเป็นเช่นนี้ พวกข้าพระองค์ก็มีความสงสัยเกิดขึ้นว่า บรรดาศาสดาหรือนักสอนศาสนาเหล่านั้น ใครเป็นคนพูดจริง ใครเป็นคนพูดเท็จ ใครถูกใครผิดกันแน่"

พระพุทธเจ้าทรงแสดงความเห็นใจต่อประชาชนเหล่านั้นว่า "ชาวกาลามะทั้งหลาย น่าเห็นใจที่ท่านทั้งหลายเพราะท่านทั้งตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ พวกท่านทั้งหลายควรสงสัยในเรื่องที่ควรสงสัยเพราะท่านทั้งหลายตกอยู่ในฐานะที่ต้องสงสัย ตัดสินใจไม่ได้ แต่เราเองจะบอกให้ ชาวกาลามะทั้งหลาย"

สิ่งที่ไม่ควรเชื่อ ๑๐ ประการ

๑. อย่าพึ่งเชื่อเพราะฟังตามกันมา

บางคนเมื่อฟังตามกันมาก็เกิดความเชื่อ เมื่อคนนั้นว่าอย่างนั้นคนนี้ว่าอย่างนี้ก็เชื่อตามกันไป โดยบอกว่า "เขาว่า" ปัจจุบันนี้การเชื่อตามเขาว่านี้ ถ้า ไปเป็นพยานในศาลจะไม่เป็นที่ยอมรับ เพราะการที่ "เขาว่า" นั้น มันไม่แน่การฟังตามกันมาก็เชื่อตามกันมา ฉะนั้นสุภาษิตปักษ์ใต้จึงมีอยู่บทหนึ่งว่า

“กาเช็ดปาก คนว่าเจ็ดปาก ปากคนมากกว่าปากกาเป็นไหนๆ”

สุภาษิตนี้หมายความว่า ชายคนหนึ่งเห็นกากินเนื้อแล้วเช็ดปากที่ กิ่งไม้ ก็มาเล่าให้เพื่อนฟังว่า ***“ฉันเห็นกาเช็ดปาก”*** เพื่อนคนนั้นฟังไม่ชัด กลายเป็นว่า ***“ฉันเห็นกาเจ็ดปาก”*** ก็ไปเล่าต่อว่าคนโน้นเล่าให้ฟัง เมื่อวันก่อนว่าเขาเห็นกาเจ็ดปาก ก็เล่าต่อกันมาเรื่อยๆ ว่า กามีเจ็ดปาก นี่เป็นการเชื่อตามคำเขาว่า ซึ่งบางคนก็ฟังมาไม่ชัด เพราะฉะนั้นก็อาจฟังผิดได้ การที่เขาว่าจึงอาจจะถูกหรือผิดได้เช่น บัตรสนเท่ห์ เขาว่าอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วก็ว่าตามที่เขาว่านั้น ซึ่งมีจริงบ้างไม่จริงบ้างปนกันอยู่

เพราะฉะนั้น อย่าเพิ่งเชื่อตามที่เขาว่า แต่ให้ฟังไว้ก่อนชาวพุทธจะไม่ปฏิเสธการที่เขาว่า แต่จะฟังไว้ก่อน โดยยังไม่เชื่อทีเดียวบางทีก็ฟัง ตามกันมาตั้งแต่โบราณ เช่น สมมติว่าฝนแล้งก็ต้องแห่นางแมวแล้วฝนก็ตกเราจะเชื่อได้อย่างไรว่าแห่นางแมวแล้วฝนตกบ้างก็ว่าเป็นเรื่องที่เขาเล่ากันมาอย่างนี้ คือเชื่อตามเขาว่า ซึ่งก็อาจจะไม่เป็นจริงตามเขาว่าก็ได้ ดังนั้น **เราต้องเชื่อตามเหตุตามผล**

๒. อย่าเชื่อตามเขาว่าอย่าเพิ่งเชื่อโดยคิดว่าเป็นของเก่าเล่าสืบๆ กันมา

บางคนบอกว่าเป็นของเก่า เป็นความเชื่อตั้งแต่สมัยโบราณเราควรจะเชื่อ เพราะเป็นของเก่า ถ้าไม่เชื่อ เขาก็หาว่าจะทำลายของเก่า บางคนเห็นผีพุ่งไต้ ก็บอกว่านั้นแหละวิญญาณจะลงมาเกิด อย่าไปทัก เพราะเป็นความเชื่อกันมาตั้งแต่โบราณ เมื่อมีแผ่นดินไหว คนโบราณนั้นไม่ใช่ว่าจะถูกหรือดีเสมอไป แต่เป็นความเชื่อปรัมปรา **เราจึงไม่ควรจะเชื่อ** ถ้ายังไม่แน่ใจถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องนำสืบๆ กันมา

๓. อย่าเพิ่งเชื่อเพราะเป็นข่าวลือ

หรือตื่นข่าว เรื่องข่าวนั้นมีมากไม่ว่าจะเป็นข่าวทันโลก ข่าวช่วงเช้า ข่าวช่วงเย็น ข่าวเขาว่า ซึ่งมีอยู่มากมายถ้าเราไปเชื่อตามข่าวเราก็อาจจะเป็นคนโง่ก็ได้ เช่น บางคน อ่านข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ก็คิดว่าเป็นเรื่องจริงแน่แล้ว แต่ข่าวจากหนังสือพิมพ์นั้น บางทีก็ลงข่าวตรงกันข้าม จากข่าวจริงๆ เลยก็มี หรือมีจริงอยู่บ้างเพียงบางส่วนก็มี เราจึงควรพิจาณาให้ดีเสียก่อน เพราะข่าวบางข่าวนั้นหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นต้องมาลงขอขมากันภายหลังที่ลงข่าวผิดๆ ไปแล้วก็มี ดังนั้น ข่าวลือจึงมีมาก เช่น ลือว่าจะมีการปฏิวัติ ลือว่าจะมีการปรับคณะรัฐมนตรี ซึ่งบางทีก็จริง บางทีก็ไม่จริง หรือลือว่าคน

เกิดวันนั้นวันนี้จะตายในปีหน้า ต้องรีบทำบุญเสีย ก็เลยพากันเฮมาทำบุญกัน นี้ก็เพราะฟังเขาลือกันมา บางคนก็ลือกันแบบกระต่ายตื่นตูมเป็นข่าวเขาว่า ไม่ใช่ข่าวเราว่า เพราะฉะนั้นก็อย่าเพิ่งเชื่อ

๔. อย่าเพิ่งเชื่อโดยอ้างคัมภีร์หรือตำรา

ถ้าใครเอาตำรามาอ้างให้เราฟัง เราก็อย่าเพิ่งเชื่อ เพราะตำราก็อาจจะผิดได้ บางคนกล่าวยืนยันว่าตนเอง อ้างตามตำรา ซึ่งแท้จริงแล้วเขาไม่ได้อ่านตำรานั้นเลย แต่ว่าเอามาอ้างขึ้นเองบางคนก็ต้องการ โดยการอ้างตำรา ดังมีเรื่องเล่ากันว่า

"อุบาสก ๒ คนเถียงกัน ระหว่างสัตว์น้ำกับสัตว์บกอย่างไหนมีมากกว่ากัน อุบาสกคนหนึ่งบอกว่า สัตว์บกมีมากกว่าเพราะบนบกนั้นมีสัตว์นานาชนิด เช่น มีแมลงต่างๆ มีมด ต่างๆ มากมาย ส่วนอีกคนค้านว่า สัตว์น้ำมีมากมายหลายชนิดนับไม่ถ้วน แม้แต่กุ้ง ปลา ก็นับไม่ถ้วนเสียแล้ว สัตว์น้ำต้องมากกว่าสัตว์บกแน่นอนทั้งสองคนจึงไม่อาจตกลงกันได้

อุบาสกคนหนึ่งหัวไวได้ยกบาลีมาอ้างว่า "พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า สัตว์น้ำมีมากกว่าสัตว์บก ดังพระบาลีที่ว่า **นัตถิ เม สรณัง อัญญัง** แปลว่า **สัตว์น้ำมากกว่าสัตว์บก**" อุบาสกอีกคนไม่กล้าค้านเพราะกลัวจะตกนรกแท้ที่จริง คำว่า "**นัตถิ เม สรณัง อัญญัง**" นั้น ไม่ได้แปลว่า "**สัตว์น้ำมากกว่าสัตว์บก**" แต่แปลว่า "**ที่พึ่งอย่างอื่นของข้าพเจ้าไม่มี**" ผู้อ้างคิดแปล เอาเองเพื่อให้

คำพูดของตนมีหลักฐานการอ้างตำรา อย่างนี้จึงไม่ถูกต้องถ้าใคร
หลงเชื่อก็อาจถูกหลอกเอาได้

นอกจากนี้ ตำราบางอย่างก็อ้างกันผิดมา พวกที่ไม่รู้ภาษาบาลีเมื่อเห็นเขาอ้างก็คิดว่าจริง เช่น นักหนังสือพิมพ์ บางคนกล่าวว่า" **ทุกขโต ทุกขถานัง ให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นถึงตน** "ซึ่งคำกล่าวนี้เป็นบาลีที่ไม่ถูกต้อง เป็นประโยคที่ไม่มีประธาน ไม่มีกริยาเป็นบาลีที่แต่งผิด ซึ่งอาจารย์บางท่านเรียกบาลีเช่นนี้ว่า **"เป็นบาลีริมโขง"** แต่คนกลับคิดว่าเป็นคำพูดที่ซึ้งดี เพราะฟังดูเข้าที่ดี นี้ก็เป็นการอ้างตำราที่ผิด

ถึงแม้ว่าตำรานั้นจะเขียนถูกแต่ถ้าหาก ว่าไม่มีเหตุผลเราก็ไม่ควรเชื่อ ปัจจุบันนี้ มีการโฆษณาหนังสือยอดกัณฑ์พระไตรปิฎกว่า ถ้าสวดเป็นประจำก็จะร่ำรวยเป็นเศรษฐี ได้ทรัพย์สมบัติและจะปลอดภัย ปลอดโรคต่าง คนก็พากันสวดและพิมพ์แจกกันมาก ซึ่งข้าพเจ้าก็ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไรเมื่อมีผู้นำหนังสือนี้มาถวายให้ จะเผาทิ้งก็ติดที่มีคำบาลีอยู่ด้วย หนังสือนี้ได้พิมพ์ต่อเนื่องกันมาผิดๆ และไม่มีพระสงฆ์รูปใดสวดยอดกัณฑ์พระไตรปิฎก นอกจากในหมู่ฆราวาส บางคนที่ไม่เข้าใจพระพุทธศาสนา

ดังนั้นใครอ้างบาลี เราก็จงอย่าเพิ่งเชื่อต้องพิจารณาดูให้ดีว่ามีอะไรถูกหรือผิดบ้างเสียก่อน

๕. อย่าเพิ่งเชื่อโดยคิดเดาเอาเอง

ท่านใช้คำว่า **ตักกเหตุ** คือ **การตรึก** หรือ **การคิด** ตรรถวิทยาเป็นวิชา แสดงเรื่องความคิดเห็น อ้างหาเหตุผล แต่พระพุทธเจ้าทรงกล้าค้านตรรถวิทยาได้ว่า การอ้างหาเหตุผลโดยการ คาดคะเนนั้นอาจจะผิดก็ได้การอ้างหาเหตุผลนั้นไม่ใช่ว่าจะถูกไปเสียทุกอย่าง การนึกคาดคะเนหรือการเดาเอาของคนเรานั้นผิดได้ เช่น หลักตรรถวิทยากล่าวว่า **"ที่ใดมีควัน ที่นั้นมีไฟ"** ซึ่งก็ไม่แน่เสมอไป เดี๋ยวนี้ที่ใดมีควัน ที่นั้นอาจจะไม่มีไฟก็ได้ เช่น เขาฉีดสารเคมีพ่นยาฆ่าแมลง ก็มองดูว่าเป็นควันออกมา แต่หามีไฟไม่ หรือบางคนก็คิดเดาเอาเองว่าคงจะเป็นอย่างนั้น คงจะเป็นอย่างนี้ คำว่า **คงจะ** นั้น มันไม่แน่ เพราะฉะนั้นเราก็อย่าเพิ่งตัดสินว่าเรื่องนี้ถูกแน่นอนแล้ว คำว่า **คงจะ** นั้นเป็นการนึกเดาเอา

๖. อย่าเพิ่งเชื่อโดยการคิดคาดคะเนหรืออนุมานเอา

ตัวอย่างเช่น เราคิดว่าเราจะแซงรถคันหน้าพ้นถ้าเราขับรถเร็วกว่านี้ ซึ่งเป็นการคาดคะเนเอา บางทีเราคาดคะเนความเร็วไม่ถูก ก็อาจจะชนรถคันหน้าที่วิ่งสวนมาโครมเข้าไปเลยก็ได้ การคาดคะเนหรืออนุมานเอาอย่างนี้ ทำให้คนตายมามากแล้ว การอนุมานเอานี้มันไม่แน่

บางคนคิดว่าฝนคงจะตกแน่เพราะเห็นเมฆดำก่อตัวขึ้นมาก็เป็นการอนุมานเอาว่าฝนคงจะตก แต่บางทีลมก็จะพัดเอาเมฆนี้ลอยพ้นไปเลยก็ได้ซึ่งก็ไม่แน่เพราะอนุมานเอา

๗. อย่าเพิ่งเชื่อโดยตรึกเอาตามอาการที่ปรากฏ

คือ เห็นอาการที่ปรากฏแล้วก็คิดว่าใช่แน่นอน เช่น เห็นคนท้องโตก็คิดว่าเขาจะมีลูก ซึ่งก็ไม่แน่ บางคนแต่งตัวภูมิฐานก็คิดว่าคนนี้เป็นคนใหญ่โตร่ำรวย ซึ่งก็ไม่แน่อีก บางทีก็เป็นขโมยแต่งตัวเรียบร้อยมาหาเรา บางคนทำตัวเหมือนเป็นคนบ้าคนใบ้มานั่งใกล้กุฏิพระ คนก็ไม่สนใจนึกว่าเป็นคนบ้า แต่พอพระเผลอก็ขโมยของพระไป ดังนั้น เราจะดูอาการที่ปรากฏไม่ได้ บางคนปวดหัวก็คิดว่าเป็นโรคอะไรที่หัว แต่ก็ไม่แน่ สาเหตุอาจจะเป็นที่อื่นแล้วทำให้เราปวดหัวก็ได้ เช่น ท้องผูก เป็นต้นหรือเราขับรถมาถึงสะพานซึ่งมองดูแล้วคิดว่าสะพานนี้น่าจะมั่นคงพอจะขับข้ามไปได้ แต่ก็ไม่แน่สะพานอาจจะพังลงมาก็ได้

๘. อย่าเพิ่งเชื่อว่าต้องกับลัทธิของตน

คือ เข้ากับความเชื่อของตน เพราะตนเชื่ออย่างนี้อยู่แล้วเมื่อใครพูดอย่างนี้ให้ฟัง ก็ยอมรับว่าใช่และถูกต้อง ซึ่งก็ไม่แน่เสมอไป เพราะสิ่งที่เราเชื่อมาก่อนนั้นอาจจะผิดก็มี บางทีคนอื่นก็มาหลอกเรา เพราะเห็นว่าเราเชื่ออยู่ก่อนแล้ว จึงอาศัยความเชื่อของเรา เป็นเหตุมันจึงไม่แน่เสมอไป บางคนเมื่อมีใครมาพูดตรงกับความคิดเห็นของ

ตนก็เชื่อแล้ว ตัวอย่างเช่น เราไม่ชอบใครอยู่สักคนหนึ่ง พอใครมาบอกเราว่าคนๆ นั้นไม่ดี ก็เชื่อว่าเป็นคนชั่วแน่ เพราะตนเองก็ไม่ชอบหน้าเขาอยู่แล้วเรื่องอย่างนี้ก็ไม่แน่เสมอไป เพราะคนที่เราไม่ชอบอาจจะเป็นคนดีก็ได้ แต่ว่ามีคนอื่นมาพูดยุยงให้เราเข้าใจไปอย่างนั้นเราจึงมองผิดไปได้ หรือคนที่เชื่อพระเจ้าสร้างโลกหรือเรื่องเครื่องรางของขลัง พอมีใครมาพูดเรื่องเช่นนี้ก็เชื่อสนิทเพราะไปตรงกับความเชื่อของตน เพราะฉะนั้นจงอย่าเพิ่งเชื่อ แม้ในกรณีดังกล่าวมานี้

๙. อย่าเพิ่งเชื่อว่าผู้พูดควรเชื่อได้

คือ เห็นว่าคนที่เป็นคนใหญ่คนโตนั้น พูดจาควรเชื่อถือได้ เช่นเป็น ถึงชั้นเจ้า หรือตำแหน่งสูง เราก็ควรจะเชื่อคำพูดของเขา แต่มันก็ไม่แน่ แม้แต่พระสงฆ์ก็ไม่แน่ เราจึงต้องฟังดูให้ดีเสียก่อน แม้แต่คณะรัฐมนตรีเองก็ไม่แน่ อย่าเพิ่งไปเชื่อคำพูดของท่านเหล่านั้นทั้งร้อยเปอร์เซ็นต์ ไม่ได้ว่าผู้พูด มียศมีตำแหน่งอย่างนี้แล้วจะพูดเรื่องน่าเชื่อถือได้เสมอไป เราควรจะฟังหูไว้หู ฟังให้ดีเสียก่อนมิฉะนั้นแล้วจะถูกหลอกได้ง่าย อย่าเพิ่งเชื่อในที่นี้ มิได้หมายความว่าไม่ให้เชื่อ แต่ควรจะพิจารณาดูก่อนแล้วจะเชื่อ

๑๐. อย่าเพิ่งเชื่อเพราะเห็นว่าผู้พูดเป็นครูของเรา

ข้อนี้แรงมาก คือ แม้แต่ครูของตนก็ไม่ให้เชื่อทั้งนี้ เพราะครูของเราก็อาจจะพูดผิดหรือทำผิดได้ เพราะฉะนั้น เราจึงต้องฟังให้ดี

ไม่มีศาสนาใดสอนเราไม่ให้เชื่อครูของตน แท้จริงแล้วพระพุทธเจ้ามิได้ทรงสอนว่าไม่ให้เชื่อ แต่ทรงสอนว่าอย่าเพิ่งเชื่อต้องพิจารณาดูเสียก่อนแล้วจึงค่อยเชื่อ

***พระพุทธเจ้าตรัสถึงเหตุผลในข้อที่อย่าเพิ่งเชื่อดังกล่าวมาดังนี้**

โดยตรัสว่า **"ดูก่อนชาวกาลามะทั้งหลาย เมื่อท่านทั้งหลายรู้ได้ด้วย ตนเองว่า ธรรมทั้งหลายเหล่านี้เป็นอกุศลมีโทษ ก่อความทุกข์ เดือดร้อน วิญญูชนติเตียน ถ้าประพฤติเข้าแล้วเป็นไปเพื่อความทุกข์ เดือดร้อนท่านทั้งหลายจงละทิ้งสิ่งเหล่านี้เสีย"** พระองค์ไม่ได้ตรัสว่าดีหรือไม่ดี แต่ให้พิจารณาดูว่าถ้าไม่ดีก็ทิ้งเสีย

คติธรรม :

เมื่อใด ท่านทั้งหลายพึงรู้ด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านี้เป็นกุศลธรรมเหล่านี้ไม่มีโทษ ธรรมเหล่านี้ท่านผู้รู้สรรเสริญธรรมเหล่านี้ใครสมาทานให้บริบูรณ์แล้วเป็นไปเพื่อประโยชน์ เกื้อกูล เพื่อความสุขเมื่อนั้น ท่านทั้งหลายควรเข้าถึงธรรมเหล่านั้นอยู่

ที่มา : หนังสือความดีเด่นของกาลามสูตร และ คำสดุดีพระพุทธศาสนาของนักปราชญ์ชาวตะวันตก
โดย พระธรรมวิสุทธิกวี วัดโสมนัสวิหาร กรุงเทพมหานคร

เรื่องที่ ๑

บริษัทธุรกิจชื่อดังแห่งหนึ่ง มียอดขายสินค้าตกต่ำลงจนน่าเป็นห่วง คณะกรรมการบริหารบริษัทเห็นว่าจะต้องเปลี่ยนตัวผู้จัดการฝ่ายขายเสียใหม่ โดยให้ประธานกรรมการใหญ่เป็นผู้สรรหาคัดเลือกผู้จัดการฝ่ายขายคนใหม่ เช้าวันหนึ่ง มีชายหนุ่มบุคลิกดี มาขอเข้าพบประธานกรรมการใหญ่ เพื่อสมัครเป็นผู้จัดการฝ่ายขายคนใหม่

หลังจากการพูดคุยกันแล้ว ประธานกรรมการ รู้สึกพอใจ เพราะชายผู้นี้เป็นคนฉลาด มีไหวพริบดีเลิศ เคยเป็นผู้จัดการฝ่ายขายในบริษัทอื่นมา ๖ ปี สถิติการขายเยี่ยม มีความรอบรู้ในสินค้าของบริษัทที่เป็นคู่แข่งเป็นอย่างดี เพราะเพิ่งลาออกจากบริษัทคู่แข่ง เมื่อทราบว่า บริษัทนี้เปิดรับผู้จัดการคนใหม่

ช่วงสุดท้ายการสนทนา เขาหยิบซองสีน้ำตาลจากกระเป๋าเอกสารแล้วพูดว่า ในซองนี้มีแผ่นดิสค์ ซึ่งมีข้อมูลสำคัญของบริษัทคู่แข่งเกี่ยวกับลูกค้า เช่น ต้นทุนการผลิต วิธีการผลิต และอื่นๆ ถ้าหากบริษัทนี้ตกลงจ้างเขาจะมอบข้อมูลให้อีกมากมาย ทำให้สามารถคว่ำบริษัทคู่แข่งได้ ประธานกรรมการใหญ่ต้องใช้ความคิดอย่างหนัก

ตัดสินใจไม่ถูกว่าจะรับหรือไม่รับ จึงได้โทรศัพท์ไปหารือกับที่ปรึกษาบริษัทหลายคน แต่ไม่ได้รับคำตอบที่พอใจ เพราะมีทั้งแนะนำให้รับและไม่รับ ในที่สุดตัดสินใจโทรศัพท์ไปหาที่ปรึกษาอาวุโส จึงได้รับคำตอบที่ดีที่สุด

ปุจฉา ถ้าท่านเป็นที่ปรึกษาอาวุโส ท่านคิดจะให้รับหรือไม่ และคำตอบที่ดีที่สุด คือ อะไร (ขอให้ท่านผู้อ่านหยุดคิด เพื่อตัดสินใจและหาคำตอบที่ดีที่สุดไว้ในใจ เมื่อได้แล้วจึงค่อยอ่านต่อไป)

วิสัชนา ที่ปรึษาอาวุโส มิได้เสนอแนะว่าจะรับหรือ ไม่รับ แต่ได้เล่าเรื่องในพงศวดารตามประสาคนแก่ให้ฟัง เพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงก่อนจะตัดสินใจ

เรื่องนั้น มีอยู่ว่า...ก่อนเสียกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๑ ในปี พ.ศ. ๒๑๑๒ ตรงกับแผ่นดินของ พระมหินทราธิราช พระเจ้าบุเรนองกษัตริย์พม่า ได้ยกกองทัพมาประชิดกรุงศรีอยุธยาหวังจะยึดเป็นเมืองขึ้น ฝ่ายไทยตั้งมั่นอยู่ในพระนคร พม่าไม่สามารถตีหักเข้ามาได้ จึงเกลี้ยกล่อมพระยาจักรี ซึ่งถูกจับมาเป็นเฉลยให้ช่วยเป็นไส้ศึก โดยรับรองว่าถ้ายึดครองกรุงศรีอยุธยาได้ จะชุบเลี้ยงพระยาจักรีให้เป็นใหญ่ พระยาจักรีอาสาเป็นไส้ศึก โดยแกล้งทำทีว่าหลบหนีมาจากค่ายพม่าพร้อมเครื่องพันธนาการ ฝ่ายพระมหินทราธิราชมิทรงทราบว่าเป็นกลอุบายก็ทรงยินดีด้วย พระยาจักรีเคยเป็น

ขุนนางใหญ่ช่วยต่อสู้พม่าอย่างเข้มแข็งมาก่อน จึงแต่งตั้งให้เป็นผู้บัญชาการรักษาพระนคร พระยาจักรีคิดอุบายทรยศต่างๆ เป็นต้นว่า ทูลยุยงให้ประหารขุนนางที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ทหารคนใดต่อสู้ข้าศึก เข้มแข็งก็ย้ายไปประจำทางด้านอื่นที่ไม่มีข้าศึก เอาคนอ่อนแอมารักษาด้านที่สำคัญ

จนเห็นว่าภายในกรุงศรีอยุธยาระส่ำระสายแล้ว ก็ลอบส่งข่าวให้พระเจ้าบุเรงนองเข้าตีพระนครพร้อมกันทุกด้าน กรุงศรีอยุธยาก็เสียกรุงแก่พม่าในครานั้นเอง ส่วนพระยาจักรีผู้ทรยศนั้น ในพงศาวดารพม่ากล่าวว่า พระเจ้าหงสาวดีจะปูนบำเหน็จให้เป็นเจ้าเมืองพิษณุโลก แต่ชะรอยจะไม่กล้าอยู่ดูหน้าไทยด้วยกัน จึงสมัครไปรับราชการที่เมืองหงสาวดี พระเจ้าหงสาวดีนำพระยาจักรีไปเลี้ยงไว้ได้ไม่นาน แล้วพาลเอาผิดให้ประหารชีวิต ด้วยเกลียดชังว่า **"เป็นคนทรยศต่อบ้านเมืองตนเอง เลี้ยงไว้เหมือนกับอสรพิษที่จะแว้งกัดผู้เลี้ยง เพราะบ้านเกิดเมืองนอนของตัวเองยังไม่จงรักภักดี จะหวังสิ่งใดอีกกับคนเช่นนี้** เมื่อเล่าจบ ที่ปรึกษาอาวุโส พูดเปรยๆ ว่า **"กงล้อประวัติศาสตร์ไม่มีวันจะหมุนกลับฉันใด ก็อย่าทำให้ประวัติศาสตร์ได้ซ้ำรอยฉันนั้น ไม้คดไว้ทำขอ เหล็กงอใช้ทำเคียว แต่คนคดเคี้ยวจะใช้ทำอะไรได้"**

เมื่อฟังจบแล้ว ถ้าท่านเป็นประธานกรรมการใหญ่ ท่านจะตัดสินใจอย่างไร **"รับหรือไม่รับ"**

คติสอนใจ

๑. เบนจามิน แฟรงคลิน (BENJAMIN FRANKLIN : 1706 – 1790) นักวิทยาศาสตร์แลนักการเมืองของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวสัจพจน์ไว้บทหนึ่งว่า

"HONESTY IS THE BEST POLICY"

"ความซื่อสัตย์ คือ นโยบายที่ดีที่สุด"

๒. เราไม่ควรเห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า **"การเมืองนั้น ไม่มีมิตรแท้ และศัตรูที่ถาวร มีแต่ผลประโยชน์เท่านั้น ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้คนเป็นมิตรหรือเป็นศัตรูต่อกัน"**

๓. ไม้คดใช้ทำขอ เหล็กงอใช้ทำเคียว

แต่คนคดเคี้ยว จะใช้ทำอะไรได้

ถ้าท่านรู้ว่า ใครก็ตาม ที่ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นก็อย่าหวังว่า คนผู้นั้น จะซื่อสัตย์ต่อท่าน

๔. ก่อนจะทำสิ่งใดให้ตั้งคำถามถามตัวเอง ๓ ข้อ คือ

๑. การกระทำนั้น ผิดศีลธรรม ผิดกฎหมายหรือ นโยบายขององค์กรหรือไม่

๒. มีความเป็นธรรมกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายหรือไม่

๓. เมื่อได้กระทำไปแล้ว ท่านยังมีความรู้สึกที่ดี ต่อตนเองหรือไม่ ถ้าบุตร ภรรยา บิดา มารดา หรือคนที่นับถือศรัทธาท่านทราบว่า ท่านทำเช่นนั้น เขาเหล่านั้นยังคงมีความรู้สึกที่ดีต่อท่านหรือไม่ เพื่อชัยชนะตลอดกาล จงอย่าเห็นแก่ได้ หรือเห็นแก่ประโยชน์เฉพาะหน้า ผู้บริหารที่มีอนาคตจะต้องมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานในจิตใจ และมีจริยธรรมอันดีงาม เป็นความประพฤติในการทำงาน

นิทานปรัชญาคติสอนใจ

เรื่องที่ ๒.

มีนิทานเก่าแก่อยู่เรื่องหนึ่ง นิพนธ์โดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ซึ่งมีพระชนชีพอยู่ในสมัยรัชกาลที่ ๒-๔ แห่ง กรุงรัตนโกสินทร์ ด้วยเสียดายว่า เป็นเรื่องเก่า แต่ยังใช้ได้กับคนทุกยุคสมัย หากไม่นำมาเล่าใหม่เกรงว่าจะสูญหายไปอย่างน่าเสียดาย เพราะของกินถ้าไม่กินก็จะเน่า และของเก่าถ้าไม่เล่าก็ลืม จึงนำของเก่ามาเล่าใหม่ ดังนี้

มีเด็กหญิงสองคน ชื่อ **เด็กหญิงจงกลนี เพ็ญคุณ** คนหนึ่งชื่อ **เด็กหญิงโยทกา บางบัวทอง** คนหนึ่ง เช้าวันหนึ่ง เด็กสองคนนั้นเอาของไปออกร้านที่ตลาด **เด็กหญิงจงกลนี** ขายผลไม้กับผัก เด็กหญิงโยทกาขายปลา มีคนมาซื้อมาก เด็กสองคนขายได้ดีที่ร้านเด็กหญิงจงกลนีเหลือแต่แตงโม ที่ร้านเด็กหญิงโยทกาเหลือปลาช่อนตัวหนึ่ง ขณะนั้นมีหญิงผู้หนึ่งมาที่ร้านเด็กหญิงจงกลนี เอามือจับแตงโมพูดว่า **"แตงโมลูกนี้ดีจริงราคาเท่าๆ ไร"** เด็กหญิงจงกลนีตอบว่า **"เหลือแต่แตงโมลูกใบนี้ใบเดียวเท่านั้นมันใหญ่ดีก็จริง แต่มันมีจุดเน่าเสียแล้ว"** ครั้นเขาพูดอย่างนี้แล้ว เขาพลิกแตงโมให้หญิงผู้นั้นดู หญิงคนนั้น พูดว่า **"อ้อ เป็นจุดเสียแล้ว ถ้าอย่างนั้นไม่เอาละ แต่**

ก็ขำอยู่ทำไมเจ้าจึงบอกให้ข้ารู้ว่าแตงของเจ้าจวนเสียแล้ว" เด็กหญิงจงกลนีตอบว่า **"ฉันเห็นเป็นการดีกว่าปิดไว้"** หญิงผู้นั้น พูดว่า**"ถูกของเจ้า เจ้าอย่าลืมข้อความนี้นะ ข้าจะจำร้านของเจ้าไว้"**

แล้วหันไปข้างเด็กหญิงโยทกา ถามว่า **"นี่ปลาสดเหรอ"** **เด็กหญิงโยทกา** ตอบว่า **"จ้ะนาย ปลานี้จับมาเมื่อเช้านี้เอง"** หญิงผู้นั้น ซื้อเอาปลานั้นไป

เด็กหญิงโยทกาพูดกับเด็กหญิงจงกลนีว่า "จงกลนี เจ้าช่างโง่แท้ๆ เจ้าไม่ควรชี้จุดแตงโมของเจ้าให้เขาดู เจ้าจะต้องเอากลับไปบ้านป่วยการเปล่า มิฉะนั้นจะต้องทิ้งเสียเปล่า ดูข้าสิ ปลาจับได้แต่วานนี้ข้ายังขายได้ราคาเหมือนปลาจับใหม่ๆ ถ้าเจ้าไม่บอก เขาคงไม่ทันรู้ว่าแตงโมของเจ้าเสีย"

เด็กหญิงจงกลนี เอามือจับกองสตางค์ที่ขายของได้ ตอบว่า **"ได้เงินสองเท่านี้ ข้าก็ไม่อยากพูดปด หรือทำท่าปด และปลายมือข้าคงดีกว่าเจ้า เพราะข้าหาคนซื้อได้คนหนึ่ง ฝ่ายเจ้าขาดคนซื้อไปคนหนึ่ง"**ข้อนี้ ถูกของเด็กหญิงจงกลนี เพราะในวันรุ่งขึ้นหญิงผู้นั้นซื้อผลไม้และผักของเด็กหญิงจงกลนีเกือบหมด ไม่ได้ซื้อปลาของเด็กหญิงโยทกา สักตัวเดียว

ต่อมาหญิงผู้นั้น เห็นของที่ตนซื้อมาจากร้านของเด็กหญิงจงกลนีเป็นของดีๆ ทั้งนั้น จึงหมั่นไปซื้อบ่อยๆ จนชอบกับเด็กหญิงจงกลนี คราวหนึ่ง หญิงผู้นั้นต้องการเด็กที่ซื่อจะให้ดูร้านของเขา จึงเอาเด็กหญิงจงกลนีมาใช้ เขารักใคร่มาก ใช้สนิทและไว้ใจในการนั้นขึ้นทุกที จนภายหลังเด็กหญิงจงกลนีได้มีหุ้นในร้านขายของกับหญิงผู้นั้น **นี่ผลของอะไร**

คติสอนใจ

๑. "ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน"

การหลอกลวงผู้อื่นอาจจะให้ผลดีในเบื้องต้นแต่เป็นผลร้ายในบั้นปลาย ส่วนความซื่อสัตย์นั้นถึงแม้ไม่ให้ผลดีในเบื้องต้น แต่ก็ให้ผลดีอย่างทวีคูณในบั้นปลาย

๒. "คนซื่อไม่ใช่คนเซ่อ"

คนไม่ซื่อมักมองคนซื่อว่าเป็นคนเซ่อ เพราะคนไม่ซื่อนั้นสายตาสั้น มองเห็นแค่ประโยชน์เฉพาะหน้า ส่วนคนซื่อ กลับมองคนไม่ซื่อว่าเป็นคนเซ่อ เพราะคนซื่อมีสายยาวมองเห็นประโยชน์อันยาวไกลที่จะได้รับ ระหว่างคนซื่อกับคนไม่ซื่อ ใครนั้น คือคนเซ่อที่แท้จริงกันแน่

เรื่องที่ ๓.

ณ ป่าใหญ่อันอุดมสมบูรณ์ กวางตัวหนึ่งอาศัยอยู่ใกล้ๆ สระน้ำ ส่วนนกกระไนอาศัยอยู่บนต้นไม้ริมสระน้ำ และในสระน้ำนั้นมีเต่าอยู่ตัวหนึ่ง สัตว์ทั้ง ๓ ตัวเป็นเพื่อนรักกัน มีสุข ร่วมสุข มีทุกข์ร่วมทุกข์ คอยดูแลระวังภัยให้กันตลอดเวลา

อยู่มาวันหนึ่ง นายพรานออกล่าเนื้อมาถึงสระน้ำเห็นรอยเท้ากวางลงไปกินน้ำในสระ จึงทำบ่วงดักไว้แล้วก็กลับไปบ้าน ช่วงมืดค่ำปฐมยาม กวางออกหากิน จึงไปติดบ่วงของนายพราน "โอ้ย! ช่วยด้วย! ช่วยด้วย! ช่วยด้วย!" กวางร้องขอความช่วยเหลือด้วยความตกใจกลัวสุดขีด ดิ้นอย่างไรก็ไม่หลุด

นกกระไนกับเต่าได้ยินเสียงก็จำได้ "เอ๊ะ! เสียงกวางเพื่อนรักนี่หว่า ต้องเกิดเรื่องแน่ๆ" แล้วสัตว์ทั้ง ๒ ก็รีบมายังที่เกิดเหตุพอเห็นเพื่อนติดบ่วงจึงปรึกษากันว่า "จะทำอย่างไรดี จึงจะช่วยเพื่อนของเราได้" "เต่าเพื่อนรักนายมีฟันอันคมจงกัดบ่วงให้ขาด"

นกกระไนเอ่ยขึ้น "แล้วเจ้าล่ะเพื่อน" เต่าย้อนถามนกกระไน "เดี๋ยวข้าจะไปทำอุบาย หลอกนายพรานให้มาช้าที่สุด" นกกระไนตอบ "เออ...งั้นพวกเราช่วยกันคนละไม้คนละมือ พวกเราต้องช่วยกวางเพื่อนรักได้แน่ๆ "เต่าสรุป เต่าก็เริ่มปฏิบัติการกัดเชือกบ่วงทีละน้อย ทีละน้อย ฝ่ายนกกระไนก็บินไปดักนายพรานอยู่ที่ประตูบ้าน พอเวลาใกล้รุ่งอรุ่น นายพรานก็ถือหอก

ออกจากบ้านจะไปป่า นกกระไนก็โฉบบินมาจิกหัวของเขาทันที

"เอ๊ะ! นกตัวนี้มันจิกหัวเรา สงสัยฤกษ์ไม่ดีเสียแล้ว" นายพรานคิดแล้วก็เดินกลับเข้าบ้านไป พอได้เวลาอันสมควร เขาก็ถือหอกเดินออกจากบ้านอีก นกกระไนก็บินโฉบมา จิกบนหัวเขาอีก เขาก็กลับเข้าไปบ้านอีกครั้งจนสว่างเขาจึงถือหอกออกจากบ้าน

นกกระไนพอเห็นนายพรานออกจากบ้าน มันก็รีบบินไปแจ้งข่าวแก่เพื่อนทั้งสอง "เร็วเข้า เร็วเข้าเร่งมือหน่อยนายพรานกำลังมาแล้ว"

ฝ่ายเต่าก็กัดเชือกบ่วงทีละเกลียวด้วยความพยายามและเหลืออยู่เพียงเกลียวเดียวก็จะขาด แต่ฟันของมันเกิดระบมรวนเหมือนฟันจะหลุดออ เพราะการกัดของแข็งเกินกำลังพอมันเห็นนายพรานเดินเข้ามามันก็กลั้นใจ กัดเชือกบ่วงเกลียวสุดท้ายเต็มแรงเชือกบ่วงจึงขาดแล้วกวางก็วิ่งหนีไป ส่วนเต่านอนหมอบ หมดแรงเลือดกบปากอยู่ ณ ที่ตรงนั้น

นายพรานจึงจับเต่าใส่กระทอแขวนไว้บนตอไม้ ฝ่ายกวางเมื่อวิ่งหนีแล้วก็ได้อ้อมกลับมาดู ได้เห็นนายพรานจับเต่าใส่กระทอแขวนไว้ จึงคิดว่า "เราจะช่วยเพื่อนเราให้ได้" แล้วมันก็แกล้งทำเป็นหมดแรงวิ่งเหยาะๆ ให้นายพรานเห็น นายพรานก็ถือหอกวิ่งไล่ เมื่อวิ่งมาพอสมควร กวางก็ทำให้รอยเท้าลบเลือนไปแล้วย้อนกลับไปช่วยเต่า มันใช้เขาดุนให้กระทอหล่นลงดินแล้วทำลายกระทอให้เต่าออกมา

นกกระไนจึงบินลงมาสมทบ แสดงความยินดีกับเพื่อนรักทั้งสองที่รอดปลอดภัย กวางจึงพูดขึ้นว่า "ข้ารอดชีวิต เพราะนายทั้งสองต้องขอบใจมากเลยเพื่อน แต่ตอนนี้พวกเราต้องรีบแยกย้ายกันไปก่อนที่นายพรานจะกลับมา โอกาสหน้าเราค่อยมาสังสรรค์กัน" เต่าก็ลงไปอยู่ในน้ำ กวางก็วิ่งเข้าป่า ส่วนนกกระไนก็พาลูกเมียเข้าไปอยู่ยังป่าลึก

ฝ่ายนายพราน เมื่อตามกวางไม่ทันก็กลับมายังที่แขวนเต่าไว้ แต่พอไม่เห็นก็ขัดเคืองใจเป็นที่สุด จึงถือกระทอเปล่าเดินบ่นพึมพำกลับบ้าน

คติสอนใจ

เพื่อนแท้ ย่อมไม่ทิ้งกันเมื่อยามมีภัย "เพื่อนกินหาง่าย เพื่อนตายหายาก" **เพื่อนแท้ เพื่อนเทียม** จะปรากฏก็เมื่อเพื่อนประสบเคราะห์ อนึ่ง ความสามัคคีของเพื่อน แบ่งหน้าที่กันทำอย่างเหมาะสม ย่อมสามารถนำเพื่อนให้พ้นภัยพิบัติได้ ดังเช่นสัตว์ทั้ง ๓ ตัวนั้น สามัคคีกันไว้เถิดชาวไทย **พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า** "สุขา สังฆั สสะ สามัคคี" ความสามัคคีปรองดองกันของหมู่คณะนำประโยชน์สุขมาให้

เรื่องที่ ๔.

พราหมณ์คนหนึ่งได้เลี้ยงลูกโลักษณะดี อ้วนพีแข็งแรง ไว้ตัวหนึ่งเขามีความรัก ความเอ็นดูให้กับลูกโคตัวนี้ประดุจ เป็นลูกของตัวเองให้กินข้าวต้มข้าวสวยเหมือนคนทั่วไป ด้วย ความรัก เขาเลี้ยงดูฟูมฟักจนเติบใหญ่ และตั้งชื่อว่า "นันทวิศาล" โคนันทวิศาล โตขึ้นก็มีพละกำลังมากกว่าโคตัวอื่นๆ โคนันทวิศาล คิดจะหาทางช่วยพราหมณ์ผู้เป็นเจ้าของอยู่ตลอดเวลา

อยู่มาวันหนึ่งโคนันทวิศาลจึงบอกพราหมณ์ว่า "พราหมณ์! ท่านจงไปท้าพนัน กับท่านโควินทกะเศรษฐี ว่า โคของเราสามารถ ลากเกวียนหนึ่งร้อยเล่มที่บรรทุกสิ่งของจนเต็มเกวียนได้"

พราหมณ์ จึงไปขอท้ากับท่านเศรษฐี ด้วยเงิน ๑,๐๐๐ ตำลึง (๑ ตำลึง=๔ บาท) เมื่อถึงวันที่ประลอง พราหมณ์ก็อาบน้ำให้ โคนัทวิศาลเจิมด้วยของหอมห้าแท่ง แล้วจูงโคนันทวิศาลมาเทียม เกวียนเล่มหน้าสุด แล้วผูกเกวียนที่บรรทุกและกรวดติดกันทั้ง ๑๐๐ เล่ม

เมื่อพร้อมทุกอย่าง พราหมณ์ก็ขึ้นนั่งเกวียนเล่มหน้า ยกปฏักขึ้นพร้อมกับร้องว่า "เฮ้ย! ไอ้โคโกง ไอ้โคขี้เกียจเจ้าจงลาก เกวียนไปเดี๋ยวนี้" โคนันทวิศาลได้ฟังดังนั้นก็ไม่ชอบใจจึงยืนนิ่งเสีย พราหมณ์จึงแพ้พนันเสียเงินให้เศรษฐีไป ๑,๐๐๐ ตำลึง แล้วก็ปล่อย โคไปหากิน

หลังจากนั้นมา พราหมณ์ก็นั่งซึมเศร้าโคนันทวิศาล เห็นเช่นนั้น ก็น่าสงสารจึงพูดกับพราหมณ์ว่า "พราหมณ์ท่านอย่าเศร้าโศกเสียใจไปเลย" "ไม่เสียใจได้อย่างไร ก็เพราะเจ้าข้าจึงขายหน้าและเสียทรัพย์" พราหมณ์กล่าวอย่างหัวเสีย

โคนันทวิศาลอยากจะช่วยพราหมณ์ให้ได้เงินคืนและอยากให้พราหมณ์เบิกบานใจ จึงกล่าวว่า "ท่านจงไปพนันกับท่านโควินทกะเศรษฐีอีกครั้งหนึ่ง"โคนันทวิศาลยังพูดไม่จบ พราหมณ์ก็พูดแทรกขึ้นด้วยความโมโหว่า "เจ้ามีความสุขนักใช่ไหม! ที่เห็นข้าหมดตัว และขายหน้าเขาแบบนี้" "พราหมณ์!ท่านฟังข้าจบก่อนสิ

ท่านจงพนันกับเศรษฐีเพิ่มเป็นสองเท่า แล้วกล่าวว่าโคของเราสามารถลากเกวียนห้าร้อยเล่ม ที่บรรทุกสัมภาระจนเต็มเกวียนได้ **แต่! จงอย่าพูดคำหยาบ คำไม่ไพเราะ** กับข้าพเจ้า"

พราหมณ์จึงไปหาเศรษฐีแล้วท้าพนัน ท่านเศรษฐีจึงกล่าวว่า "เมื่อครั้งก่อน เกวียนแค่หนึ่งร้อยเล่มมันยังลากไปไม่ได้ ครั้งนี้ตั้งห้าร้อยเล่มมันจะไหวหรือ ท่านไม่กลัวเสียเงินอีกหรือพราหมณ์"

เมื่อพราหมณ์และเศรษฐีตกลงกันแล้ว ก็กำหนดวันประลอง เมื่อถึงวันประลองท่านเศรษฐีก็สั่งให้คนใช้เตรียมเกวียน ๕๐๐ เล่ม บรรทุกหินและกรวดเต็มแล้วผูกติดกัน ฝ่ายพราหมณ์ ก็นำโคนันทวิศาลและจูงเข้าเทียมเกวียนเล่มแรก แล้วขึ้นนั่งเกวียนพร้อมพูดขึ้นว่า"พ่อมหาจำเริญ พ่อจงลากเกวียนห้าร้อยเล่มนี้ไป ช่วยให้

พ่อประสบชัยชนะด้วยเถิด" *โคนันทวิศาลได้ฟังเช่นนั้นก็รู้สึกคึกคักมีกำลังใจที่จะลากเกวียน เมื่อได้รับสัญญาณแล้ว โคนันทวิศาลก็ลากเกวียนเหล่านั้นไปได้อย่างสบาย ช่วยให้พราหมณ์ชนะและได้เงิน*

คติสอนใจ

คนเรานั้นมีวาจาเป็นเอก หากพูดถ้อยคำที่อ่อนหวาน อ่อนโยนย่อมสามารถพิชิตใจของคนรอบข้างได้

ส่วนความเย่อหยิ่ง พูดจาไม่ไพเราะ ย่อมไม่อาจทำให้คนรักได้ และนำความเสียมาให้อย่างอเนกอนันต์ ผู้ใดก็ตามหากพูดแต่คำอ่อนหวานย่อมมีมิตรสหายมาก คนขี้โมโห ชอบตวาด ชอบด่าทอ ย่อมพบแต่ความวิบัตินานประการ

เรื่องที่ ๕

กาลเวลาย่อมกลืนกินทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ คนดี คนชั่ว ล้วนแต่ต้องตายสิ้น ท่ามกลางมรสุมชีวิตที่โหมพัดกระหน่ำ อย่างไม่หยุดยั้ง ท่ามกลางวิบากกรรมของคนที่เกิดมา ทุกชีวิต ล้วนมีสุข มีทุกข์คลุกเคล้ากันไป คนฉลาดย่อมสามารถ ย่อม พานาวาชีวิตให้รอดปลอดภัย คนโง่ย่อมเป็นเหยื่อของคน ฉลาดแต่ทุกอย่างล้วนเป็นวัฏจักร

บนถนนที่แสนขรุขระของชายตาบอด ๗ ชีวิต ผู้มีอาชีพขอทาน ทั้ง ๗ คน ไม่มีโอกาสได้เห็นอะไรเลย นอกจากได้สัมผัสเม่านั้น แต่เขา ทั้ง ๗ กลับเป็นคนขี้คุย ขี้โม้ ชนิดที่เรียกว่าตาบอดโม้แหลก แหกค่าย ตาบอดทั้ง๗ เป็นเพื่อนกัน แต่ไม่มีใครยอมใคร ต่างก็คุยโม้เกทับกัน

วันหนึ่ง ตาบอดทั้ง ๗ คน เดินขอทานมาถึงหมู่บ้านแห่ง หนึ่ง เมื่อหิวจึงนำอาหารออกมาตั้งวงกินกัน ณ ที่ถนนทางเข้า หมู่บ้านแห่งหนึ่ง เมื่ออิ่มแล้วก็พากันโม้ต่อปิดท้ายอาหารเที่ยง และขณะนั้นเอง เสียงหนึ่งก็ดังขึ้นสะกดให้ตาบอดขี้โม้ทั้ง ๗ เงียบกริบ “หลีกทางหน่อยครับ....ช้างมา” ช้างเหรอ! ไหนขอจับ ดูหน่อยนะ นะ อยากรู้ว่าช้างมันจะใหญ่โตแค่ไหน! “ตาบอดต่าง ร้องขอควาญช้างเมื่อควาญช้างอนุญาต

ตาบอดคนที่ ๑ จึงเข้าไปคลำช้าง เจอตรงงาพอดี จึงกลับมาบอกเพื่อนๆ ว่า "ช้างไม่เห็นจะใหญ่โต ดังที่เคยได้ฟังมาเลยว่ะ ตัวมันเหมือนกับแขนของเรานี่แหละ"

คนที่ ๒ ไม่เชื่อ จึงเข้าไปคลำดู บังเอิญคลำถูกหางช้าง เขาจึงมาบอกเพื่อนๆ ว่า "เฮ้ย! ช้างไม่ได้เหมือนแขนหรอก เหมือนไม้กวาดต่างหาก"

คนที่ ๓ สงสัยนัก จึงเข้าไปคลำดู คลำไปถูกงวงช้างจึงพูดว่า "นายสองคนนี่ไม่รู้อะไรเลย ช้างนะมันเหมือนปลิงตัวใหญ่ๆ มากกว่า"

คนที่ ๔ ยิ่งสงสัยเพื่อนๆ ว่ารู้จักช้างไหม จึงเข้าไปคลำและคลำถูกเท้าช้าง เขาจึงบอกว่า "เฮ้ย! ช้างนะมันเหมือนกระด้งกลมๆ ต่างหากโว้ย พวกแกนี่ไม่รู้เรื่องเลย"

คนที่ ๕ ก็เข้าไปคลำดู เพราะไม่เชื่อที่เพื่อนๆ กล่าวคลำไปถูกปากช้าง จึงร้องบอกเพื่อนๆว่า "ช้างมันเหมือนกับปลีกล้วยต่างหากเล่าโว้ย"

คนที่ ๖ เข้าไปคลำถูกหูช้าง จึงพูดว่า "โอ้...ช้างนี่มันเหมือนกับพัดอันใหญ่ๆ เลยโว้ยเพื่อน"

ส่วนคนที่ ๗ เข้าไปคลำถูกตัวช้าง จึงบอกเพื่อนๆ ว่า "ช้างน่ะ ...มันเหมือนฝากั้น ห้องต่างหากล่ะโว้ย!" ตาบอดขี้โม้ต่างก็เข้าใจเอาเองว่า ช้างเป็นเหมือนที่ตนได้สัมผัสมา จึงเถียงกันคอเป็นเอ็น ไม่มีใครยอมใคร ส่วนคนเลี้ยงช้างก็หัวเราะแล้วนำช้างจากไป

ตาบอดทั้ง ๗ เดินเถียงกันมาถึงที่แห่งหนึ่ง และในที่นั้นพระธุดงค์รูปหนึ่งกำลังเดินมา ท่านได้ยินคนตาบอดทั้ง ๗ เถียงกัน จึงเดินเข้าไปหาแล้วสอนว่า "พวกโยมเถียงกันไปทำไม เพราะต่างคนก็ไม่เห็นของจริงกันเลย เพียงแต่ลูบคลำสัมผัสบางส่วนของช้างเท่านั้นแล้วก็พากันเรียกว่าช้าง อันช้างนั้น ตัวมันใหญ่ มีเท้า มีงา มีงวงมีหูใหญ่ และส่วนอื่นๆ อีก อวัยวะเหล่านั้นมารวมกันเข้ามีรูปร่างใหญ่โตเขาเรียกว่าช้าง จงจำไว้อย่าถกเถียงกันโดยที่ตัวเองไม่รู้อีก" **สาธุ" ชายตาบอดทั้ง ๗ น้อมรับคำสั่งสอน และตั้งแต่นั้นมาพวกเขาก็ไม่เถียงกันอีกเลย**

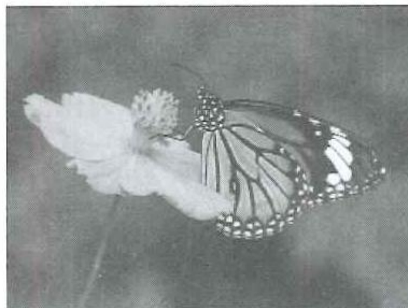
คติสอนใจ

คนที่ไม่รู้อะไรเลย แล้วอวดรู้อวดฉลาด ย่อมไม่ต่างจากตาบอดคลำช้างคนโง่ชอบอวดฉลาด แต่คนฉลาดชอบนิ่ง ดังนั้น คนเราหากไม่รู้จริงถึงต้นตอของสิ่งต่างๆ แล้วพูดเราแสดงตนว่ารู้แล้ววิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ นานา เมื่อไม่มีคนทักท้วงก็จะย่ามใจว่าตนเก่ง แต่เมื่อมีคนรู้จริงทักท้วงขึ้นหมอจะไม่รับเย็บ

คติพจน์สอนใจปล่อยวางกับชีวิต

สิบเล่าชาวเล่า บ่เต้าเล่าเดือนเกี๋ยง
สิบเสียงชาวเสียง บ่เต้าเสียงแมงว้าง
สิบจ๊างชาวจ๊าง บ่เต้าจ๊างเอราวัณ
อายุสิบปี๋ อาบน้ำ บ่หนาว
อายุซาวปี๋ แอ่วสาวบ่ก้าย
สามสิบปี๋ บ่หน่ายสงสาร
สี่สิบปี๋ ยะก๋านเหมือนฟ้าผ่า
อายุห้าสิบปี๋ สาวด่าบ่เจ็บใจ๋
หกสิบปี๋ ไอเหมือนฟานโขก
เจ็ดสิบปี๋ บ่าโหกเต็มตั๋ว
แปดสิบปี๋ ไขหัวเหมือนไห้

อายุเก้าสิบปี๋ ไข้ก่อต๋าย บ่ไข้ก่อตาย จะเอาอันไดไปบ่ได้สักอย่าง บ่ส่วะ บ่วางบ่หายหม่นเศร้า คนบ่าเก่าเล่าไว้มาเมิน เลยวาง.........

คำแปล ประกอบ คติพจน์ปล่อยวางกับชีวิต

สิบแหลมซาวแหลม บ่เต้าแหลมใบคา : อะไรที่ว่าแหลมสิบอย่าง ยี่สิบอย่าง ก็ไม่เท่าหนึ่งความแหลมของใบข้าว

สิบเล่าซาวเล่า บ่เต้าเล่าเดือนเกี๋ยง : เหล้าอะไรก็ช่างสิบอย่างยี่สิบอย่างก็ไม่รสเลิศเท่าเหล้าเดือนเกี๋ยง (เดือนเกี๋ยง คือเดือน ๑ ของทางล้านนา เขาไม่รู้ว่ามีการนับอย่างไร ข้าวเดือนเกี๋ยง มาหมักเหล้าเขาว่าล้ำรสกว่าข้าวใดๆ)

สิบเสียงซาวเสียง บ่เต้าเสียงแมงว้าง : เสียงอะไรสิบเสียงก็ไม่ดังเท่าเสียงแมงว้าง (แมงว้าง = แมลงชนิดหนึ่งชื่อแม่ม่ายลองใน)

สิบจ๊างซาวจ๊าง บ่เต้าจ๊างเอราวัณ : ช้างสิบยี่สิบตัวก็เอามาเทียบกับหนึ่งช้างเอรวัณไม่ได้ (ช้างเอรวัณ เชื่อกันว่าช้างเชือกนี้เป็นเทพบุตรองค์หนึ่ง เมื่อพระอินทร์ต้องการจะเสด็จ ไปไหนเอรวัณเทพบุตรก็จะแปลงกายเป็นช้างเผือก ขนาดสูงกว่าเขาเอเวอร์เรสต์ มี ๓๓ เศียร แต่ละเศียร มีงา ๗ งา งาแต่ละงายาวถึง ๔ ล้านวา งาแต่ละงามีสระบัว ๗ สระ แต่ละสระมีดอกบัว ๗ ดอก แต่ละดอกมีกลีบ ๗ กลีบ มี ๗ เกสร แต่ละเกสรมีปราสาทอยู่ ๗ หลัง ปราสาทแต่ละหลังมี ๗ ชั้น แต่ละชั้นมี ๗ ห้อง แต่ละห้องมี ๗ บัลลังค์ แต่ละบัลลังค์มีเทพธิดาสถิต ๗ องค์ เทพธิดาแต่ละองค์มี

บริวาร องค์ละ ๗ นาง เทพธิดาบริวารแต่ละนาง มีนางทาสีนางละ ๗ ทาสี เศียรทั้ง ๓๓ ของช้างเอรวัณมี อุเปนทเทพยดา สถิตเศียรละ ๑ องค์ โดยปกติศิลปินไทยมักจะทำช้างเอรวัณเป็นช้าง ๓ เศียร)

อายุสิบปี๋ อาบน้ำบ่หนาว : เด็กช่วงสิบขวบโดนน้ำก็ไม่รู้สึกหนาว ยังชอบเล่นสนุกอยู่

อายุซาวปี๋แอ่วสาวบ่ก้าย : อายุยี่สิบปีเที่ยวผู้หญิงยังไงก็ไม่เบื่อ แต่ความหมายจริงๆ คงไม่ได้หมายถึงเที่ยวผู้หญิงอย่างเดียวหรอก คงรวมไปถึงเที่ยวนู่นนี่ กินเหล้า ด้วยแหละ

สามสิบปี๋ บ่หน่ายสงสาร : แต่เดาว่า คนอายุประมาณสามสิบปีเนี่ย ยังปลงไม่ตก ยังรับไม่ได้ที่ตัวเองแก่ คิดว่าหนุ่มอยู่

สี่สิบปี๋ยะก๋านเหมือนฟ้าผ่า : คนช่วงอายุประมาณสี่สิบปีเป็นวัยทำงานทำงานหนัก เหมือนฟ้าผ่าเลย

อายุห้าสิบปี๋ สาวน้อยด่าบ่เจ็บใจ๋ : คนช่วงอายุห้าสิบปีเนี่ยใจเย็นสุขุมรอบคอบ ขนาดโดนสาวด่าว่าก็ไม่เจ็บใจ ไม่ถือโกรธ และขั้นนี้เป็นป๋าแล้ว คาดว่าป๋าคงไม่ใจร้ายกะเด็กสาวแน่นอน

หกสิบปี๋ไอเหมือนฟานโขก : ช่วงอายุหกสิบปี ก็เริ่มมีโรคมั่งละนะ แล้วเวลาไอเนี่ยเสียงเป็นอย่างไรก็ไม่รู้

เจ็ดสิบปี๋ บ่าโหกเต็มตั๋ว : พออายุถึงช่วงเจ็ดสิบปี พวกตุ่ม ฝ้า กระเนื้อ เม็ดอะไรต่างๆ ก็ขึ้นเต็มตัวซะแล้ว

แปดสิบปี๋ ไขหัวเหมือนไห้ : คนแก่พออายุช่วงประมาณแปดสิบปีเวลา ลองฟังเสียงหัวเราะดูดิ เสียงหัวเราะกะเสียงร้องไห้จะคล้ายๆ กันเลยแถมท่าทางนึกว่า สะอึก สะอื้นอีก

อายุเก้าสิบปี๋ ไข้ก่อต๋าย บ่ไข้ก่อตาย : พออายุมาถึงประมาณเก้าสิบปี ต่อให้เจ็บไข้ได้ป่วยก็ตาย หรือไม่เจ็บ ไม่ไข้ก็ตาย

จะเอาอันไดไปบ่ได้สักอย่าง : ไม่ต้องแปลมาก คนไม่รู้คำเมืองอ่านก็รู้ว่า เวลาตายแล้วจะเอาอะไรไปไม่ได้สักอย่าง

บ่สว่ะ บ่วาง บ่หายหม่นเศร้า : ถ้าหากไม่ปล่อยวางก็จะเป็นทุกข์ร้อนใจไป

คนบ่าเก่าเล่าไว้มาเมิน เลยวาง.... คนสมัยก่อนบอกเอาไว้อย่างงี้มานานแล้ว ดังนั้นจึงปล่อยวางกะชีวิต...ด้วยประการฉะนี้แล

ที่มา : เพลงอขยานล้านนา

คำร้อง/ทำนอง/ขับร้อง: จรัล มโนเพ็ชร

หัวข้อธรรมในคำกลอน

โดย พุทธทาส อินฺทปญฺโญ

เป็นมนุษย์ หรือ เป็นคน ?

เป็นมนุษย์ เป็นได้ เพราะใจสูง
เหมือนหนึ่งยูง มีดี ที่แววขน
ถ้าใจต่ำ เป็นได้ แต่เพียงคน
ย่อมเสียที ที่ตน ได้เกิดมา
ใจสะอาด ใจสว่าง ใจสงบ
ถ้ามีครบ ควรเรียก มนุสสา
เพราะทำถูก พูดถูก ทุกเวลา
เปรมปรีดา คืนวัน สุขสันต์จริง
ใจสกปรก มืดมัว และร้อนเร่า
ใครมีเข้า ควรเรียก ว่าผีสิง
เพราะพูดผิด ทำผิด จิตประวิง
แต่ในสิ่ง นำตัว กลั้วอบาย
คิดดูเถิด ถ้าใคร ไม่อยากตก
จงรีบยก ใจตน รีบขวนขวาย
ให้ใจสูง เสียได้ ก่อนตัวตาย
ก็สมหมาย ที่เกิดมา อย่าเชือนเอย

มองแต่แง่ดีเถิด

เขามีส่วน　เลวบ้าง　ช่างหัวเขา
จงเลือกเอา　ส่วนที่ดี　เขามีอยู่
เป็นประโยชน์　โลกบ้าง　ยังน่าดู
ส่วนที่ชั่ว　อย่าไปรู้　ของเขาเลย
จะหาคน　มีดี　โดยส่วนเดียว
อย่ามัวเที่ยว　ค้นหา　สหายเอ๋ย
เหมือนเที่ยวหา　หนวดเต่า　ตายเปล่าเลย
ฝึกให้เคย　มองแต่ดี　มีคุณจริงฯ

โลกรอด...เพราะกตัญญู

อันบุคคล　กตัญญู　รู้คุณโลก
อุปโภค...　บริโภค...　มีให้หลาย
ข้าวหรือเกลือ　ผักหรือหญ้า　ปลาหรือไม้ ฯลฯ
รู้จักใช้　อย่าทำลาย　ให้หายไป
อนึ่งคน　ต่อคน　ทุกคนนี้
ล้วนแต่มี　คุณต่อกัน　นั้นเป็นไฉน
มองให้ดี　ดูให้เห็น　เช่นนั้นไซร้
โลกรอดได้　เพราะกตัญญู　รู้คุณกัน
ประเทศชาติ　ศาสนา　มหากษัตริย์
รวมเป็น　อัตตภาพไทย　ใหญ่มหันต์
รอดมาได้　เพราะรักใคร่　อย่างผูกพัน
เพราะกตัญญู　มี.....　ที่ใจเอยฯ

การพึ่งผู้อื่น

อันพึ่งท่าน พึ่งได้ แต่บางสิ่ง
เช่นพึ่งพิง ผ่านเกล้า เจ้าอยู่หัว
หรือพึงแรง คนใช้ จนควายวัว
ใช่จะพ้น พึ่งตัว ไปเมื่อไร
ต้องทำดี จึงเกิดมี ที่ให้พึ่ง
ไม่มีดี นิดหนึ่ง พึ่งเขาไฉน
ทำดีไป พึ่งตัว ของตัวไป
แล้วจะได้ ที่พึ่ง ซึ่งถาวร
พึ่งผู้อื่น พึ่งได้ แต่ภายนอก
ท่านเพียงแต่ กล่าวบอก หรือพร่ำสอน
ต้องทำจริง เพียรจริง ทุกสิ่งตอน
นี้จึงถอน ตัวได้ ไม่ตกจม
จะตกงาน หรือว่า จะตกนรก

รายชื่อผู้ร่วมจัดทำหนังสือ

1 คุณ ประวัฒน์ - คุณ สุมาลี จรูญสิริพันธ์และบุตร
2 คุณ พิชญ์ชัย - คุณ วราลักษณ์ กาพา และครอบครัว
อุทิศให้ คุณแม่ จันทร์คำ ไชยเมืองชื่น
3 คุณ ศิริชัย วัดเขียว
4 คุณ ทัศนีย์ ปาลี
5 คุณ พัชรินทร์ สาธา
6 คุณ ณัฐนัย สิงหโกวินทร์
7 คุณ พชรพร แก้วทิตย์
8 คุณ ปานจันทร์ ต๊ะนางอย
9 ห้างหุ้นส่วนจำกัด อาร์ต เฟอร์โก้
10 ห้างหุ้นส่วนจำกัด สราวุธการช่าง (2000)
11 บริษัท เจเนอรัล เพาเวอร์ คอนโทรล จำกัด
12 บริษัท พลิษฐ์ ดีเวลลอปเมนต์ จำกัด
13 ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอส.เอ็น.อี
14 คุณสุลีรัตน์ บุตรดาและครอบครัว
15 คุณพรเทพ คุณศิริพร ด.ช.ณัฐ ด.ช.ธีร์ ด.ช.ปรินทร์ พงศ์พลไพรวัน
16 คุณพิชัย คุณวรภัสส์สรณ์ ทองสุจริตกุล และครอบครัว
17 คุณพีระ คุณศรีตระกูล ด.ช ธนนันท์ ด.ญ ธัญชนก ทองสุจริตกุล
18 คุณนิสิทธิ์ คุณจิรภา ด.ช วิศรุต ทองสุจริตกุล
19 ภัตราคารโกยี
20 บริษัท สุภาพรคอนสตรัคชั่น แอนด์ เซอร์วิส จำกัด
21 คุณสมเศียร คุณสิริกร ด.ญ สุภาพร ด.ช.ศุภกร เพ็ญภู่
22 บริษัทไทยเสรีกรุ๊บ โดย ครอบครัวศรีโสภณ ครอบครัวกฤชภากร
ครอบครัววัฒนานุกิจ
23 คุณภัทรพงศ์ คุณสุพัตรา ด.ช.ธีร์วรุฒม์ ดช.ธนัชภณ ชูเมือง
24 บริษัท กอบสิน 86 การโยธา จำกัด
25 นางสาวอุมาพร สายสวาท
26 นายยรรยงค์ พิกุลหอม

27 นายสมพงศ์ ม่วงคราม
28 คุณวัชรพงศ์ พรวิพิทยาเลิศ
29 คุณนลทพร โยคาวจร
30 คุณขวัญธนีย์ วงศ์รัตนลาภ
31 คุณอดิเดช เชี่ยวเวทสากลชัย
32 คุณอัญชนา เติมศรีเจริญพร
33 คุณณัฎฐ์ชุดา เตชะวรินทร์เลิศ
34 คุณจาตุรงค์ ศาศวัตนิติ
35 คุณไพจิตร พวงจำปา
36 คุณรุ่งอรุณ โยคาวจร
37 คุณณัฎฐณิชา โสวะละ
38 คุณชัยพร โยคาวจร
39 คุณสมพงษ์ โยคาวจร
40 คุณสุมณทิพ โยคาวจร
41 คุณพัชรี วิริยะธาดา
42 คุณสุภาวดี อัฑฒากร
43 คุณณัฏฐา อัตถาวุฒิ
44 น.ส.ผจงพร ชูเขียว อุทิศให้ นายสุชาติ ชูเขียว
45 น.ส.ผจงพร ชูเขียว อุทิศให้ นางกิ้มเตี้ยว ชูเขียว
46 น.ส.ผจงพร ชูเขียว อุทิศให้ นายปุริม ชูเขียว
47 นายพนัส สินฤกษ์
48 น.ส.กฤษณา คำปุ่ง
49 นายฌานิศ เกิดสินธ์ชัย
50 น.ส.วิจิตรนาวรรณ ธูปบูชา และ นายธนพัฒน์ อุปเสน
51 น.ส.มณีวรรณ จุลนาค และ ครอบครัว
52 น.ส.ศิรกาญจน์ ขันเงิน
53 นายธวัชชัย ยุตรินทร์
54 น.ส.บุสวรรณ เนียมสุ่น และ สิตานัน ธัญญเจริญ
55 น.ส.มณีรัตน์ แซ่เจี๊ย และ ครอบครัว
56 นายพัฒนา จันทร์เจียม และ น.ส.สถิดาภรณ์ จิตมุ่ง

57 น.ส.สุวรี ตติยาวนิชกุล และ ครอบครัว
58 นายไชยเชษฐ์ มารักธรรม
59 น.ส.สุกัญญา เสนาเงิน
60 น.ส.ลีลาวดี พูลสวัสดิ์ และ ครอบครัว
61 น.ส.ศิริพร ศรีสุทัสน์ และ ครอบครัว
62 นายอนันต์ ถาวรสถิตย์กุล
63 นายประเสริฐ คงรังศรี และ ครอบครัว
64 น.ส.สุดารัตน์ วิเศษสิงห์ และ ครอบครัว
65 น.ส.วรรณรวี วิเศษสิงห์ และ ครอบครัว
66 น.ส.จันทร์จิรา ชูโชติ อุทิศให้ คุณพ่อวิโรจน์ ชูโชติ
67 น.ส.สิริพร มาศมุทธา และ ครอบครัว
68 นายธีระพงศ์ สิงหไพศาล
69 นายรังสิทธิ์-นางชลิตา-ด.ญ.ณัฐณิชา เกียงมี
70 นายกฤษดา-นางสมฤดี เด่นดวง และ ครอบครัว
71 นายเสกสรร มนตรีพิริยาภรณ์
72 น.ส.ษิญาภา ภัทรนิธาพร
73 ด.ญ.พิมพ์วลัญช์ - ดช.ดนุพร ชัยชนะกุล
74 นางคำปลิว พิมพ์ทอง
75 นายพัก ปานสมัย
76 น.ส.วราพร บุญมั่ง และ ครอบครัว
77 นางวริยา ศิริวงศ์ และ ครอบครัว
78 นาย ประสาร สุรเสน

ความหวังของพ่อแม่ 3 ประการ

ยามแก่เฒ่า หวังเจ้า เฝ้ารับใช้
ยามป่วยไข้ หวังเจ้า เฝ้ารักษา
เมื่อถึงยาม ต้องตาย วายชีวา
หวังลูกช่วย ปิดตา เมื่อสิ้นใจฯ

พิมพ์ที่
โรงพิมพ์ พิมพ์นานา 21 ซ.พงศ์สุวรรณ ถ.ช้างเผือก ต.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่
โทร. 053-222504 E-mail : nana_pritn@hotmail.com